

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1908 la ziarul

„Telegraful Român“

cu prețurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe șase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Programul ziarului nostru e bine cunoscut publicului cetitor român, prin urmare e de prisos a-l mai schița de nou. Rugăm pe vechii abonați să grăbească cu renoirea abonamentului și să stăruiască pentru lățirea ziarului nostru în cercurile amicilor și cunoscuților lor.

Abonamentele se fac prin mandat postal, trimitându-se prețul înainte.

Numele abonatului, împreună cu locuința și posta ultimă, să se scrie corect și legibil, pentruca la postă să nu se facă greșeli. Bani de abonament să trimit Administrației tipografiei arhidiecezane în Sibiu (Nagyszeben), strada Măcelarilor, nr. 45.

Administrația.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe din Transilvania și Metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhidieceasa noastră transilvană, dar și îndurarea delă Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Intru aceasta s'a arătat dragostea lui Dumnezeu spre noi, că pre unul născut Fiul său l-a trimis în lume, ca să viem printr'ânsul. (Ioan 4, 7.)

Precum doresc părinții cei din depărtare a cerceta, din când în când, pe fiii lor iubiiți, și a petrece cu ei câtva timp, în sfaturi bune și folositoare, tot asemenea am dorit și eu, părintele vostru sufletesc, a veni și la aceste sfinte sărbători ale nașterii Domnului nostru Iisus Christos cu duhul meu între voi, iubiiților mei fii sufletesti, pentru a petrece și astădată împreună cu voi câteva momente, în cugetări evlavioase și folositoare, despre nașterea Domnului.

Se împlinesc 1907 de ani dela ivirea evenimentului celui mare și minunat al nașterii Domnului, vestit și de inger, prin cuvintele: *Iată, vestesc vouă bucurie mare, că s'a născut vouă astăzi mântuitorul, Christos Domnul.* Un timp destul de îndelungat, în care acela s'ar fi putut uita, precum s'au uitat multe asemenea evenimente învechite. Dacă însă evenimentul nașterii Domnului, nu numai nu s'a uitat, ci încă tot mai mult s'a susținut în cea mai evlavioasă amintire a oamenilor, lăindu-se aproape peste întreg pământul, cauza este, că acel eveniment n'a fost omenesc, sau viemelnic și de bucurie trecătoare, ca și alte lucruri omenesti, ci a fost dumnezeesc și de bucurie vecinică, precum este și Dumnezeu.

Nu s'a putut uita evenimentul cel mare și minunat al nașterii Domnului, nici bucuria adusă de acela, pentruca Domnul a fost cu adevărat Mesia cel făgăduit oamenilor de Dumnezeu, Mesia cel cu mii de ani înainte prevestit de proroci, și cu mare dor și nerăbdare așteptat de oameni, pentru ridicarea lor din decăderea în care se aflau, iarăș la fericirea cea dintâi. Nu s'a uitat și nu s'a șters, precum nu se va uita și nu se va șterge în veci, nici bucuria cea mare de nașterea Domnului, căci Domnul a fost Fiul lui Dumnezeu, venit din ceriu pe pământ, cu înalta și sublima chemare, sau misiune, de a șterge păcatul ce întunecase mintea oamenilor, îi instrăinase delă Dumnezeu și îi împinsese la cea mai tristă și dureroasă stare a robiei, și de a-i ridica iarăș la starea cea dintâi, la starea de fii și moștenitori ai darurilor lui Dumnezeu, precum ne spune și sf. apostol Pavel, prin cuvintele: *De acum nu mai sunteți robi, ci fii și moștenitori ai lui Dumnezeu prin Iisus Christos.*

Iată iubiiților motivul, pentru care nu s'a uitat și nu se va uita în veci amintirea nașterii Domnului, și pentru care acea amintire se serbează de toți creștinii, din an în an, tot cu mai mare evlavie și tot cu mai mare bucurie.

De vom cerceta, iubiiților, ce a indemnăt pe prea bunul Dumnezeu la așa mare și negrăită îndurare, vom afla, că numai dragostea sa cea nemărginită către oameni, vom afla că numai din asemenea dragoste a trimis în lume chiar pre unul născut Fiul său, pentru noi oamenii și a noastră mântuire, precum ne spune aceasta și sfântul evangelist Ioan, prin cuvintele: *Intru aceasta s'a arătat dragostea lui Dumnezeu spre noi, că pre unul născut Fiul, său l-a trimis în lume, ca să viem printr'ânsul. 4. 7.*

Tot numai din asemenea dragoste a făcut Dumnezeu și lumea aceasta cu toată frumuseța și bunurile ei și pre noi oamenii de cele mai alese ființe, ca să o stăpânim, precum însuși zise la facere: *„creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul“.* De aceea și Domnul nostru Iisus Cristos, sfânta sa religiune, noua legătură dintre Dumnezeu și oameni, a întemeiat-o tot numai pe fundamentul cel vecinic al dragostei, pe iubirea de Dumnezeu și de oameni, învățându-ne: *„să iubim pre Dumnezeu din tot sufletul nostru, și pe deaproapele ca pe noi înșine“*, spunându-ne, că intru aceasta se cuprinde toată legea și prorocii.

De aici și provine, iubiiților, că toate lucrurile mari, bune și folositoare, izvoresc numai din dragostea creștinească. Din asemenea dragoste se zidesc bisericile, școlile, mănăstirile, spitalele, azilele sau adăposturile de săraci, și altele. Din asemenea dragoste se înființează fondurile și fundațiunile, și altele asemenea așezăminte de binefacere, pentru omenime. De aceea și sfântul Apostol Pavel zice: *„de a-și grăi în limbi îngerești, de a-și proroci și a-și ști toate tainele, de a-și avea toată*

știința și toată credința, cât să mut și munții, de a-și împărți toată averia mea, și chiar de a-și da și trupul meu să-l arză, dacă nu a-și avea dragoste, nu sunt nimica“.

Din acestea veți înțelege, iubiiților, puterea cea mare și fericitoare a dragostei creștinești, veți înțelege, că aceea este izvorul binelui și al fericirii noastre. De aceea, eu nu aflui destule cuvinte, prin cari să vă sfătuesc părintește a cultiva și voi tot mai mult acea mare și frumoasă virtute a dragostei creștine, nu numai din gură, ci și din inimă, nu numai prin vorbe, ci și prin fapte, mai ales sprijinind și ajutând prin jertfele voastre cele două așezăminte sfinte, — biserica noastră națională și școala noastră confesională, izvoarele dragostei către Dumnezeu și deaproapele, singure ce ni-au rămas dela fericirii nostri părinți de cea mai scumpă moștenire părintească.

Este nu numai o sfântă datorință, dar și cel mai mare interes al nostru a face aceasta. Căci biserica ni-a păstrat ceea ce avem mai scump, legea, limba și datinile strămoșești, ea ne-a ocrotit contra multor cercări grele în decursul timpurilor furtunoase, conducându-ne la limanul mântuirii, și din cea mai depărtată vechime ea a fost și școala noastră, care ne-a produs pe bărbații nostri cei luminați, cari au lucrat la înaintarea noastră.

Cea mai binevenită ocaziune de a ne arăta și prin jertfe dragostea noastră către biserică și către fiica ei, școala noastră confesională, ni-o oferă noua lege școlară, articolul 27 din anul acesta, care, între altele, dispune și urcarea lefilor învățătorilor confesionali, conform împrejurărilor, în măsură mai mare ca în trecut, cerând și dela noi jertfe mai mari, dacă dorim a susține înșine școlarele noastre confesionale. De aceea, când conducătorii voștri bisericești vor cere dela voi asemenea jertfe, să nu le denegați și să nu vă scumpiți, căci ele au de scop înaintarea bisericii noastre celei vie, înaintarea noastră a tuturor, înaintarea familiei noastre celei mari, înaintarea neamului nostru în care și prin care trăim toți.

Deși noi Românii suntem mai săraci ca alții, suntem însă mulți, și mai avem și noi un frumos număr de fruntași, avem și noi mai mulți proprietari, mai mari și mai mici, avem un număr mare de preoți și învățători, mai avem și un număr de demnitari bisericești și profesori, apoi dirigători mireni, avem un număr frumos de avocați, medici, comercianți, meseriași și alții asemenea, cu stare mai bună, cari credem, că bucuroși vor jertfi mai mult și mai ușor pe altariul bisericești și al școlii noastre, precum jertfesc și fruntașii altor popoare, convinși fiind, că numai prin asemenea jertfe vom putea ajunge și noi viitor mai bun și mai fericite.

Deasemenea credem, că vor jertfi ușor și cei mai săraci partea lor, mai ales dacă vor fi mai cum-pătați în alte cheltueli netrebnice,

precum sunt: petrecerile costisitoare beutura cea preste măsură și stricăcioasă, luxul sau plăcerea de a purta haine scumpe, și alte asemenea, de cari se feresc toți oamenii cu bună socoteală, ca de alte rele.

Aud, iubiiților, că mulți dintre voi vă siliți a cumpăra case, pământuri și alte lucruri pentru fiii voștri, cum fac aceasta și alții, și bine faceți, căci noi oamenii nu constăm numai din suflet, ci și din trup, și așa pe lângă îngrijirea de cele sufletesti, avem a ne îngriji și de cele trupesti. Pentruca însă bunurile câștigate să și rămână în stăpânirea fiilor voștri, mai pe sus de toate trebuie să îngrijiți de luminarea sufletului lor printr'o bună creștere religioasă, altcum bunurile lor vor trece la alții, precum vedem în toate zilele asemenea schimbări. Din contră, dacă veți îngriji de buna creștere religioasă a fiilor voștri, atunci nu numai vor păstra bunurile părintești, dar încă și ei inșii vor câștiga asemenea bunuri. Priviți numai în jurul vostru să vedeți cum câștigă asemenea bunuri oamenii cei cu bună creștere, și cum nu se alege nimica de averile celor fără bună creștere religioasă. Afară de aceasta, să nu uitați, că pe când bunurile câștigate pe lângă multă trudă și osteneală, mai numai în anii mai buni, aduc roade mai multe, pe atunci cheltuelile ce se fac cu buna creștere aduc roade în sutite.

De aceea, precum doftorul voinde a mântui viața bolnavului, de mulțori prescrie și doftorii neplăcute și amare, așa și eu, voinde a vă apăra de relele ce vă supără, și de altele ce mai pot urma, trebuie să vă spun fără rezervă, că în timpul de acum, când se călătorește cu aburul, se scrie cu telegraful, se vorbește, în cele mai mari depărtări, cu telefonul, fără de bună creștere, fără de învățatură religioasă, nu este cu putință a ajunge bine.

Pentru a vă convinge și mai mult, că doftoria recomandată de mine, adică buna creștere, învățatură religioasă, este cea mai folositoare, este cel mai sigur mijloc la ajungerea binelui și fericirii după care însetăm, nu vă voi aduce alte dovezi, multora poate necunoscute, ci vă voi zice, să priviți numai în jurul vostru, să vedeți, cari oameni sunt mai văzuți, mai cinstiți, mai în bunăstare, mai îndestuliți cu soartea și mai în stare a face și fapte bune? ca să aflați de regulă pe cei cu bună creștere religioasă. Cercetați iarăș, cari oameni sunt mai fără vază, mai năcăjiți și mai lipsiți, ca se aflați de regulă, pe cei fără bună creștere religioasă. Deci dar, care altă doftorie și care alt mijloc mai bun v'aș putea recomanda, și la aceasta ocaziune, ca să ajungeți și voi la vază, la cinstea și bunăstare alor popoare, decât aceeași doftorie, același mijloc, de care s'au folosit și se folosesc toate popoarele mai înaintate decât noi.

Să-mi credeți, iubiților, că dacă popoarele cele mai înaintate se bucură de mai multă viață, cinste și bunăstare decât noi, cauza este, că acelea au jertfit și jertfesc tot mai mult pentru bună creșterea lor, prin biserică și școală, și că până când nu vom aduce și noi asemenea jertfe, nu ne putem aștepta la nici un bine, ci încă tot la mai multe greutăți și năcazuri.

Să-mi credeți iarăși, iubiților, că de v'ași putea da aur, argint ori alte bunuri, nu v'ași face așa mare bine, ca și când vă sfătuesc, să vă luminați și voi ca alții, cu învățăturile de lipsă pe cari tinerimea le primește în școală, iar cei mai în vârstă în biserică, fiind biserică, nu numai loc de rugăciune, ci și de învățatură pentru cei în vârstă, precum este școală pentru tinerime.

Acestea sunt, iubiților, sfaturile, cu cari am dorit a vă întreține și la aceste sfinte sărbători. Primiți-le și urmați-le, cu aceeași dragoste cu care vi-le adresez eu, ca să ajungeți zile tot mai bune, și să vă apropiați tot mai mult de bine și fericire. La ceea ce implorându-vă și darul și ajutorul lui Dumnezeu, vă poftesc, ca aceste sfinte sărbători, precum și cele apropiate ale anului nou, și ale botezului Domnului, să le petreceți în pace, sănătate și mulțămire, și să le ajungeți întru mulți ani fericiți.

Pe lângă cari, cu binecuvântare arhierescă, am rămas

Sibiiu, la serbările nașterii Domnului din 1907

al vostru tuturor

de tot binele voitor:

Ioan Mețianu m. p.
arhiepiscop și metropolit.

De sărbători.

El praznicul Nașterii Mântuitorului. În svonul tainic al clopotelor de aramă, sufletele creștine sunt străbătute de fiorul bucuriei cerești. Glasul argințiu al micilor colindători pătrunde dulce, îngerește, dela ferestrele înflorite prin condeiul minunat al firii măiestre, să înalță și scoboară în cadențe mișcătoare, vestind în stihuri poetice întruparea dumnezeiască.

În pacea blândă a firii, covorul de zăpadă albă care se întinde în zările nemărginite se pare o haină sfântă, haina curățeniei, așternută cu smerenie cuvioasă înaintea Celui nou născut. Și miile de oameni, prin o tainică chemare își potrivește aceiași haină albă, care înalță și înveșelește. Este semnul praznicului sufletesc. Poesia luminoasă, adâncă, plină de înțele, care soleşte această minune suprafirească, înalță deopotrivă inimile din colibele umilite și strălucitoarele palate.

Aceeași contemplație, aceeași reverie duioasă să scoboară asupra minților, cari să trudesc să desăvârșească schinteia divină, ca alcătuire înțeleaptă a Celui întrupat. Sufletele dornice de lumină să frământă neîntrerupt, ispitesc slova mărunț, plină de înțelepciune, să adâncesc cu statornicie sfântă întru deslegarea tainei celei mari. Și ea rămâne totuși în acel văl strălucitor dar mistic totodată, pe care iscusința minții omenești nu l'a putut străbate niciodată, ci i a imprimat caracterul sfînțeniei, al religiei.

Dar este legată pe veci de ea, prin sârmele de lumină sufletească, cari se revarsă din purtătorul acestei taine, ca un dar, ca o binefacere, ca o sfînțenie asupra omenimei muritoare, pentru a cărei luminare și slobozire s'a pogorât, umilindu-se.

Importanța istorică a acestui eveniment divin va rămânea eternă

în filele vieții omenimei. El a pornit o nouă istorie, o nouă viață, cu alte rosturi, cu alte îndemnuri, cu alte idealuri. Credințele vechi s'au clătinat, temeiurile pe cari era asezată cugetarea îngustă și alcătuirile șubrede au început să se dărâme, iar locul lor l'a luat *lumina*, care povățuia și îndruma mintea spre cărările ce duceau în drumul mare al desăvârșirii adevărate.

Sufletele *încreștinate* începeau acum să înțeleagă rostul vieții pământești, li s'a dat măsura valorii lor adevărate, li s'a fixat o problemă, o țintă ideală, care-i determina instinctiv, prin puteri tainice, nevăzute, să slugească neconținut la altarul sfânt al acesteia. Omul pricepe acum, că scopul vieții nu este tihna domoală, veleitățile sarbede și dorințele efemere, ci o luptă neconținută pentru realizarea problemei de o sublimitate divină: *desăvârșirea minții și a inimii* după principiile eterne ale începătorului vieții creștinești.

Viața sufletească și materială a popoarelor a trecut prin schimbări de o notă uimitoare, statornicindu-se la temeiul lor povețele și îndemnul nou, cari au ajutat în chip trainic desvoltarea ei sănătoasă.

În scurgerea celor douăzeci de veacuri, istoria și cultura neamurilor, cari au zidit neconținut pe aceste temelii creștine, a ajuns bogată și puternică. Și numai acele popoare pot avea sentimentul dănuirii până în veacurile cele mai îndepărtate, a căror cultură adevărată poartă adânc imprimată pecetea principiilor creștinești. Germanii înaintați și Englezii puternici ne stau mărturie luminoasă pentru aceasta.

Alcătuirea minții omenești, pentru a putea contribui la ridicarea mulțimilor, cari singure alcătuiesc un popor, trebuie să fie concepute pe temeiurile neclătite ale *puterii morale*, care purifică, unește și întărește, deschizând drumul cuceririi culturii adevărate și întemeierii vieții cinstite și sănătoase. Toate popoarele, cari au ținut samă de aceste principii, în literatură, în artă, în știință și în munca privată, s'au ridicat biruitoare deasupra. Pe când dimpotrivă, acelea cari au durat în mocirlele preceptelor murdare, s'au întunecat, s'au ticăloșit, perzându-se fără urmă în întunerecul înfiorător.

Culturile adevărate, din ori ce timpuri, sunt sprijinite de valorile morale cele mai curate. Spiritele mari ale omenirii au preconizat drept principiu statornic și neclătit al ori-cărei acțiuni omenești ideea creștină.

Puterea morală a acestei idei a pătruns adânc în țesătura vieții sufletești a popoarelor, schimbându-le cugetarea, viața și munca.

Dorința tainică de a realiza în ori ce domeniu al muncii idealul creștinizmului, stăpâna cu o putere uimitoare sufletele omenești.

Și era o vreme, cea a evului mediu, când pretutindeni mintea era ocupată exclusiv de principiile evanghelice. Toate științele, până chiar și matematica, căutau să-și stabilească punctele de plecare pe ideea dumnezeirii creștine. Frământările neconținute au dat astfel naștere unei literaturi religioase dintre cele mai bogate și puternice.

Din domeniul cugetării reci și abstracte, ideea creștină a trecut în viața politică, schimbând cu desăvârșire organizația statelor, aducând noi concepții și norme de guvernare, fixând în puncte luminate comunitatea intereselor umane.

Chiar și în viața socială și economică — și cu deosebire în aceasta — principiile creștinismului au produs zguduiri puternice, cari au făcut

să se clatine tronurile de aur ale feudalilor atotstăpânitori.

Curentul creștin a schimbat pe deplin fața lumii. Oameni noi, viață nouă, muncă nouă, cultură nouă. Totul era nou. O noutate plină de binefaceri însă, sănătoasă, care a întors omenirea la înțelegerea adevărată a concepției vieții.

Și în semnul acestei idei creștine s'a pornit pretutindeni munca de înălțare, de mântuire. Ea se întinde până la noi și nu se va opri, decât deodată cu sfârșitul vieții omenirii, căci puterea, care sălășluiește în ea, este eternă. Neamurile înțeleghătoare s'au slujit cu pricepere de ea, povățuia ei a îndemnat mintea, aducându-le biruința deplină.

Astăzi este un adevăr neîndoelnic, că cultura celor mai puternice popoare a răsărit din aprofundarea senină a eternelor adevăruri creștine.

Cultură înaltă, adevărată, nici nu se mai poate pricepe astăzi, fără să presupunem la temeiul ei principiile evanghelice.

Neamul nostru din cele mai vechi timpuri și până astăzi, a avut, ca idee conducătoare, ideea creștină. Vechea cultură românească este clădită pe această temelie trainică. Atât în viața individuală, cât și în cea comună, ea stăpânea deplin. Începuturile culturii noastre sunt religioase, și vreme îndelungată chiar, literatura care se făcea, era exclusiv de caracter religios. Cultul acestei idei a dat opere și oameni de o valoare incontestabilă. Curentul bun și faptele mărețe realizate prin el, au căzut ca o mană, ca o binefacere asupra neamului. Pilde avem în două figuri uriașe ale trecutului nostru, *Veniamin Costachi* și *Andreiu Șaguna*.

Cu timpul, lângă ideea creștină s'a mai ivit una, ideea *națională*.

Ea a răsărit din recunoașterea unor anume nevoi fiziologice și etnice, din conștiința înțelegerii rostului cu totul deosebit al popoarelor, din limba, credințele, obiceiurile și viața de tot specifică în arăturile ei, care cerea forme deosebite de păstrare. S'a văzut, că un popor poate trăi conștient numai prin cultura în care este concentrată toată bogăția sufletului său specific, toată puterea de creație deosebită a forțelor intelectuale de cari dispune. S'a recunoscut adecă în chip neîndoelnic, că cultura națională este singura adevărată, prin care se poate justifica existența unui neam și prin care se asigură dănuirea cinstită și sănătoasă a popoarelor. Ideea națională se instăpâna adânc în conștiința națiunilor, întunecând pe cea creștină.

Este dar evident, că în sânul omenirii, popoarele nu au ființă, decât prin cultura lor deosebită. Îndată ce imitează cultura altor neamuri, ele se confundă cu dănosele și nu mai există. Și e tot atât de sigur, că cea mai înaltă formă a existenței e conștiința ei. Numai acele ființe trăiesc în adevăr, cari știu că trăiesc, — celelalte vegetează. Popoarele însă nu pot ajunge la conștiința deplină, decât prin cultura lor.

Un popor nu are alt mijloc de a se păstra, decât dezvoltându-se ca factor de cultură. El nu o poate face însă, decât cultivând însușirile proprii, afirmând caracterele specifice ale naționalității lui în domeniul culturii. Astfel *cultura umană nu există decât prin națiune*.

Națiunile nu pot renunța la cultura lor națională, fără a renunța la orice cultură și a nu mai avea ființă. Ele nu pot imita cultura altor neamuri, fără a pieri, confundându-se cu dănosele. Așa că, înstră-

inarea de sine a unei națiuni e nimicirea ei.

Când un popor nu are destulă tărie, ca să reziste înrăuririi culturale a celorlalte națiuni și cade în mod statornic sub influința lor, el dispăre din rândul neamurilor. Dovezi sunt. Ce au devenit Românii din Moravia și din Istria și unde sunt Slavii din România? Dispariția lor să explică prin absorbire, datorită înstrăinării. În lipsa culturii naționale, conștiința de sine să întunecă și națiunea dispăre.

Numai păstrând naționalitatea sa, propriile însușiri, caracterul său, energia sa specifică, un popor va putea fi creator de cultură și prin aceasta va servi în același timp interesele proprii de existență și interesele de propășire ale întregii societăți omenești. Cultura e organizația lăuntrică a puterilor vii ale unui popor, perfecționarea ființei lui, și ca atare, prin însăși natura ei, nu poate fi decât *națională*. Principiul ideii naționale este, conservarea naționalității ca factor necesar al culturii umane.

Nu ne trebuie multă filosofie, pentru a vedea, că realitatea de astăzi e realitate națională. Veacul nostru e mai cu deosebire veacul naționalităților. Ideea națională a creat și păstrează încă toate națiunile moderne. Grecia, România, Italia, Germania, Sârbia, Bulgaria, sunt creațiuni recente ale ideii naționale, produse ale naționalității. Popoarele cele mai încheiate, mai conștiente, mai aprinse de credința în sine, cu un cuvânt, mai naționaliste, sunt și popoarele cele mai puternice, cari desvoltă o cultură mai sănătoasă și mai bogată. Dovadă Germania, Anglia, Iaponia.

Iar realitatea de mâne, tot realitate națională va fi.

Și noi Românii suntem o națiune, un principiu de cultură bine definit, și o *putere* capabilă de a o realiza. În limba, în obiceiurile, în podoabele, în jocurile, cântecele, poveștile, poeziile sale, poporul român a creat o adevărată comoară de forme, de simțiri și de cugetări originale, o *civilizație proprie*, dovedind, că este o *individualitate etnică* cu însușiri bine definite, capabil de cultură și de rezistență. Faptul, că el a rămas neschimbat în firea lui în decursul veacurilor, în chaosul barbarilor încunjurători — *civis romanus* — ne impune două precise îndatoriri, ca condițiuni ale existenței noastre viitoare:

Întâiu, trebuie să căutăm a păstra *ființa noastră națională*, fiind siguri, că poporul care a dat atâtea dovezi de destoinicie, în împrejurări atât de neprielnice, — e *popor de cultură*, în stare să contribuie și el cu ceva la înaintarea obșteștei civilizațiuni omenești.

Al doilea, trebuie să căutăm a *desvolta cultura noastră națională din ideea naționalității române*, păstrându-i caracterul ei *curat românesc*.

Am schițat aceste păreri ale învățatului profesor naționalist A. C. *Cuza*, din motivul, că niciodată n'a fost de o actualitate mai arzătoare pentru noi, decât acum, nevoia *culturei naționale*.

Dovezile istorice clasice ne arată până la evidentă, că numai aceasta ne poate păstra viața deosebită, numai prin ea ne putem asigura dănuirea puternică, până în veacurile cele mai îndepărtate.

Legăturile de continuitate cu trecutul plin de tradițiile faptelor și alcătuirilor mărețe, nu pot fi rupte astăzi, ci mai vârtos ni-se impune ducerea lor mai departe prin aceleași stăruințe sfinte pentru întărirea culturii noastre naționale.

Vremea de azi, inbibată de miasmele otrăvitoare ale tendințelor de nimicire, pretinde desfășurarea tuturor puterilor sufletești și materiale de cari suntem capabili, pentru apărarea și păstrarea culturii noastre naționale, în cari se află sufletul nostru, ființa noastră, cu toate bogățiile ei.

Școala este chemată, în chip firesc, să desvolte și se cultive ideea acestei culturi. Cum însă în urma politicii stăpânitorilor de azi școlii i-s-a tăiat în parte puțința acesteia munci, altcum atât de firească și îndreptățită, rămâne, ca această sarcină, această datorie să o îndeplinească în cercurile largi și în familii, *toți cărturarii români*, de orice tagmă, cu o sfântă îndărătnicie.

Principiul culturii naționale a fost preconizat de însuși Fiul lui Dumnezeu, ca un postulat al dezvoltării și libertății popoarelor.

Luptând deci pentru acest principiu, luptăm pentru Dumnezeu. Iar acum, când în căldura domoală a odărilor împodobite, prăznuim nașterea sfântă a celui care a fixat ideea creștină și ideea națională, ca idei conducătoare în viața și cultura neamurilor, e bine ca din mijlocul bucuriilor familiare să ne oprim gândul și mintea la miile de suflete românești, istovite de întunec și sărăcie, să ne facem pomelnicul durerilor de cari se sfârșesc, și sguđuim în sufletele noastre de vocea stânsă a sângelui îngrit, să ne jertfim aurul curat al minții și muncii noastre pentru ridicarea și înălțarea acestor robi umiliți ai întunecului și pământului, prin cultura națională.

Glasul conștiinței noastre românești cinstite o cere aceasta.

A te gândi în sărbători mari ca acestea și la nevoile mari ale neamului, este un act, nu numai de o înaltă cultură, ci și de o imperativă datorie națională.

Iar punându-ne în slujba tămăduirii acestor dureri, săvârșim cea mai măreață și mai strălucitoare faptă umană și națională.

Să ne trezim deci, iubii cărturari români, din visurile dulci în cari ne vor legăna sărbătorile, pornind cu dragoste munca de desrobire a multelor mii de vieți românești chinuite, cari de mult așteaptă intruparea „dreptei sărbători”.

Ioan Mateiu
abs. în teol.

Voința divină

de

G. S. Petrow.

La anul 1846 a fost descoperită noua planetă *Neptun*. Descoperirea s'a făcut pe o cale foarte neobișnuită, în cabinetul de lucru al unui învățat, la masa sa de scris. Înainte cu alți douăzeci și cinci de ani se începuseră observațiile cu privire la o altă planetă, *Uranus*. Se calculase drumul pe care-l făcuse în mișcările sale și era urmărit în continuu. Dar deodată s'au ivit abateri, cari au dus în confuzie pe cei învățați. Și atunci un Francez, un anumit *Leverrier*, a venit la ideea, că în dosul planetei *Uranus* trebuie să mai fie o planetă, care prin puterea sa atractivă a pricinuit și abaterea planetei *Uranus* dela calea stabilită din partea învățaților.

La anul 1845 *Leverrier* a început să calculeze și în curând a aflat și precizat mărimea și locul planetei nouă, până aci necunoscute. În orașul Potsdam, unde se afla pe atunci cel mai bun turn de observație și cel mai bun telescop pentru astfel de scrutări pe bolta cerului, au început învățații se caute noua pla-

netă, la locul înainte precizat de pe ceru, și — *au aflat-o*.

Ce precizie trebuie să existe deci în mișcarea pe care o fac corpurile cerești, dacă omul, inzestrat cu cunoștințele necesare, poate să găsească în fiecare minută pe bolta cerească orice stea, ascunsă în vinețiile cerului! Cu câtă stricteță se observă și împlinesc toate legile, cu privire la mișcarea acestor corpuri, atât de depărtate de noi!

Și legilor acestora sunt supuse toate corpurile din lume, întreaga viață a lumii, în mare și în mic. E supusă viața soarelui și a oceanului, tot așa ca viața fricelului de iarbă și a stropului de apă. În puternica mașină a lumii fiecare roțită și șurub se mișcă după legile supremei înțelepciuni. Se spune doară și în evanghelie, că fără voia lui Dumnezeu nu cade nici firul de păr de pe capul omului.

Dacă e așa, atunci de ce e pe pământ, între oameni, atâta disordine de tot felul, de ce e viața noastră câte odată atât de grea și de nesuferit?

Răspunsul ni-l dă un învățat din vechime, filosoful *Epictet* (s'a născut la anul 50 după Christos) care zice: „Dumnezeu a făcut oamenii pentru a se bucura și a fi fericiți, iar nu pentru a avea năcazuri și dureri. Și dacă oamenii totuși sunt nefericiți, ei singuri poartă vina, întru cât adevărat nu-și aduc viața în consonanță cu înțeleapta voință a creatorului”.

În viață e tocmai așa, ca într'un cor. Cântarea e armonică, și vocile plăcute numai atunci, dacă cântăreții prind tonurile date de dirigentul lor și se conformează îndrumărilor primite dela el. Pentru corabie e stabilit înainte drumul și direcția ce are se o iee pe mare. Cărmuită bine, trebuie să ajungă la mal, în pace. Dar dacă se abate dela direcția ce i-s'a dat, poate să se lovească de stânci, ori să dea de alte năcazuri, și să se scufunde. Așa e și cu viața omenească. Omul are libertatea acțiunii, poate face ce vrea. Poate să innoate în dreapta și în stânga, poate să se învârtăască cum îi plăce. Singur își croiește itinerariul vieții și dă direcție traiului său. Dar calea ce și-o croiește, numai așa va duce la fericire și la mulțămire, dacă e totodată și calea croită după voința divină.

O linie ferată, clădită după toate regulile artei moderne, cu ridicătură bine bătucită, cu tâlpoaie tari și șine noi, nu va permite ca trenul să deraieze, mai ales dacă și locomotiva și vagoanele sunt neexceptionabile, iar mașinistul om conștiințios, care conduce mașina cu băgare de seamă. Pe o linie ferată însă, clădită în mod superficial, cu desconsiderarea tuturor regulilor fundamentale arhitectonice, nefericirile sunt inevitabile.

Pretutindena sunt deci regulile, sunt legi, pe cari nime nu le poate lăsa neobservate, fără urmări rele. Așa e și viața omului. Intocmai precum nu putem mânca, fără să ne stricăm stomacul și sănătatea, aschii, lut, pietrii ori năsip, în loc de mâncare sănătoasă și nutritivă, tot așa nu putem, fără a ne zdruncina viața și a ne nimici sufletul, să trăim după caprițile noastre, inbibați de răutate și de nedreptate. Lumea își duce viața, fără întrerupere, după legile creatorului. Viața omului deci încă trebuie să congrueze cu voința dumnezeiască. De aceea, suprema înțelepciune a omului nu e aceea, de a descoperi toate secretele vieții, în ceru și pe pământ, ci în prima linie aceea, de a înțelege misiunea vieții noastre, de a ști prinde bine voința dumnezeiască, pe care Mântuitorul a comunicat-o oamenilor cu

cuvintele: „Căutați să atingeți împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui”. (Mateiu 6—33).

Dar unde să găsim dreptatea aceasta și adevărul? Cine poate spune omului, că voința dumnezeiască oare care este?

Știința dă lămuriri omului despre aceea, că lumea și omul ce există fizică are? Dar despre aceea, că omul spiritualicește cum are să trăiască, ce are să facă pentru a promova binele propriu și cel de obște, — știința nu poate să spună nimica. Explicarea în privința aceasta ne-o dă numai religia. Ea singură ne spune, ce a împărțit Dumnezeu oamenilor despre sine și despre voința sa.

În capitala Danemarcei, în Copenhaga, se găsește în catedrală o statuă de mare valoare artistică. E un ânger ingenunehiat, în mâni cu o scoică mare. Ochii îi sunt îndreptați rugători spre ceru, iar scoica din mâinile sale e goală. Scoica e simbolul sufletului omenească. Sufletul omului primește de sus ploaia binefăcătoare, ploaia adevărului, suprema înțelepciune dumnezeiască. Înțelepciunea sa, revelațiunea sa, a trimis-o domnul și o trimite mereu din abundență tuturor oamenilor, dar nu toți oamenii pot să o primească!

Peste un ținut secetos și fără apă trece o ploaie mănoasă. Ploaia plină de binecuvântare se scurge în râuri mari. Toți se pun să-și adune apă pentru zile de secetă. Dar nu toți în aceeași măsură. Unii în butoaie mari, alții în oale, alți iarăși numai în cănițe mici. La fiecare casă se va afla deci altă cantitate de apă.

Așa e și omul. Nu fiecare primește în aceeași măsură și în aceeași curățenie înțelepciunea divină, pentru a o așeza în sinul său.

Lucitoare sunt razele de soare, cari se respiră de pe ceru în egală abundență pretutindena. Dar în casele oamenilor lumina soarelui e totuși deosebită, dupăcum adevărat geamurile ferestrelor permit intrarea razelor de soare în casă. Pentru că unul are la fereastră sticlă, altul hârtie, al treilea beșică, și așa mai departe. La unii apoi, pe deasupra, mai sunt ferestre încă și pline de prav. De aceea, pe când afară suride frumos soarele, în unele case domnește totuși întunec și desăvârșit. Dar la întunec nu se poate lucra. Odată nu iai în mână aceea ce ți-ar trebui, altădată puni ceva unde n'ar trebui să fie pus, mai spargi câte ceva, ori te lovești, te împedeci și cazi, te imprinzi în ceva, ori răstorni ceva. Așa-ți faci singur pagubă. Și motivul nu e altul decât — *întunecul*.

Iată deci, că începem să înțelegem, de ce e în viața noastră atâta disordine și atâta deficit. *Trăim adevărat în întunec*. Nu putem să vedem bine voința lui Dumnezeu. De multeori nu putem face deosebire între bine și între rău. Nu putem să deosebim, ce e voință dumnezeiască și ce e voinție proprie, capriț omenească?

Mântuitorul ne spune: „Greșiți, pentru că nu cunoașteți scriptura, și nici puterea lui Dumnezeu.” Capetele și inimile oamenilor nu au fost umplute cu astfel de idei și de griji, cari i-ar fi putut face să afle calea cea adevărată a vieții. Privirile lor erau îndreptate cu totul în alte părți. S'au abătut dela calea dreaptă și au ajuns în desiș, pe unde nu prea străbate nici lumina zilei. Pădure deasă, pădure seculară e în jurul lor: *pădurea nedreptăților*, a necunoașterii de Dumnezeu, a stricăciunii și a tuturor relelor. Omul trebuie să caute să iasă din pădurea aceasta, iar nu să între și

mai adânc în desiș. Trebuie să-și tae singur drumul, trebuie să-și dea silințe să nimerească direcția adevărată a drumului.

Astăzi, pentru cei mai mulți dintre noi viața e o sarcină grea, pe care avem să o purtăm din leagăn până la groapă. Dacă am fost înhamați odată la acest car de povară, trebuie să tragem în sudori grele, răsuffând greu și de multe ori chiar căzând și înecându-ne în tină. De ce? Pentru că nu am mers pe calea dreaptă, care ni-s'a croit nouă! Prin mocirlă și prin desișul pădurii drumul nu poate să fie neted, ci grunțuros și cu gropi. Carul de povară trebuie să se strice, să se înglodeze, ca să nu poată merge mai departe. Drumul trebuie deci schimbat. Trebuie luat un drum solid și sigur. Așa trebuie îndreptată și calea vieții. Și apoi la povară trebuie bine grijite și hamurile, pentru că dacă nu sunt bine puse, caii primesc rane la grumaz. De aceea ne spune și Mântuitorul: „Luăși jugul meu și învățați dela mine. Pentru că jugul meu e blând și sarcina mea e ușoară.”

Când ne pierdem prin pădure și nu mai aflăm calea cea dreaptă, începem să strigăm tare în speranță, că ne va auzi și va răspunde cineva. Așa e și în viață. Ne-am abătut toți dela calea adevărată și de multe ori nu mai știm unde mergem. Ajutorul deci se impune. Și Mântuitorul ni-l dă. El chiamă la sine pe cei rătăciți și obosiți, zicându-le: „Veniți la mine toți cei obosiți și îngreunați, că eu vă voi ușura pe voi. «*Să-i urmăm* deci, și să învățăm dela el viața cea adevărată.”

Iisus pruncul.

În vremea aceea, într'una din zile trecea Iisus pruncul în pas domol pe ulița Nazaretului. Și era în ziua aceea frigul mare și zăpada îmbrăcase în haină albă tot pământul.

Dar Iisus nu zgriburia, căci blana mielului îi încălzea trupșorul preasfânt. Și trecând Iisus pe cale văzu la capul podului o cerșitoare. Era bătrână și slabă cerșitoarea și buzele ei uscate și vinete tremurau de frig și foame.

Lui Iisus i-s'a făcut milă de ea și-i zise:

— „Maică, de ceți tânguești viața pe această peatra înghețată?”

Iar bătrâna îi răspunse:

— „Vulpile au vizunii, și paserile cerului cuburi, iar eu n'am unde să mi plec capul. Sunt străină și n'am pe nime pe acest pământ.”

Iar Iisus îi zise: „Școală și vinu la noi. Avem pâne moale și vatra este caldă.”

Bătrâna se înduioșă și lacrimând îi zise: „O, tu suflet bun și sfânt. Doamne, de-ar fi toți oamenii copii, toată casa ar fi casa mea, și toată masa masa mea.”

Și rămase șezând pe piatră. Iar Iisus se întristă.

Și venind acasă află pe maicăsa Maria șezând la foc și cosindu-i cămeșuță nouă de in. Se apropie de dânsa cu iubire fiască și îi sărută mâna, iar maica luă pruncul în brațe sărutându-l. Și se bucură cu bucurie mare de dânsul, ca de lumina ochilor săi.

Iar Iisus sta întristat. Și maicăsa luând seama tristeței sale îi zise cu sufletul îndurerat: „Ce ai tu puilul mării, ce te doare pe tine? Ori te-a năpastit cu ceva cineva?”

Iisus îi zise: „Fericiti sunt cei milostivi, că aceia se vor milui. Dă-mi mie mamă bucurie, ca să te bucuri și tu de dânsa. Căci unde doi se bucură, acolo e adevărată bucurie, dar unde trei sunt cei ce se bucură, acolo este fericire.”

Iar maica sfântă nu-l înțelege — „Cum să ne bucurăm noi bucurie între au nu ști tu, că tatăl tău e departe Capernaum?”

Iisus însă îi răspunse: „Pe peatra din capul podului tângeste o biată femeie, cu sufletul curat, chiamă-o în casă, căci de mine nu ascultă.”

Maria maica născându-se îi zise: „Cine este femeia aceasta?”

Iar Iisus răspunse: „Nu o cunosc și nu știu numele ei!”

Și-i zise maica: „Dar de unde ști tu că e cu sufletul curat?”

Iar Iisus închizându-și ochii, cu glas domol îi zise: „O simt!”

Maria luându-și apoi o glugă pe umerii săi, ieși în drum și aflând pe bătrâna cerșitoare, grăi către dânsa: „Cine ești tu?”

Bătrâna răspunse: „Sunt din orașul Capernaum și soartea amară m'a adus în zilele acestei la lăcașurile voastre.”

Și Maria îi zise: „Vino cu mine.”

Bătrâna se ridică tremurând și urmă Mariei. Și maica Maria o duse în lăcașul său și îi puse loc de șezut, o lăcioară lângă vatră. Femeia binecuvântă cu lacrimi bunătațea Mariei, iar Iisus sta lângă dânsa bucurându-se.

Și zise Iisus maicii sale: „Maică, adu și ceva de mâncare, că va fi flămândă.”

Și maica scoase pâinea din săltar și tăie o felie pe care o întinse bătrânei zicând: „Puțin din puținel nostru. N'avem alta, căci părintele easesi noastre e dus acum la muncă și noi trăim cu ce ne îngăduie bunul Dumnezeu.”

Iar femeia cu glas tremurător îi răspunse: „Binecuvântată fi tu între mueri și binecuvântat fie rodul pântecului tău.”

Și se bucură bucurie întreită și cântău cântare de preamărire tatălui din ceriuri: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bunăvoire.”

Și a fost aceasta în ziua, când pruncul Iisus a împlinit anul al șaselea al vieții sale preasfinte.

Popa Stanca.

Rosă ofilită.

— Din englezește. —

Mi-e cald Ianeto! Deschide fereastra. Deschide amândouă ferestrele. Că ce-a zis doctorul? Ce-mi pasă de doctor și de spusele sale! Nu știa nici el azi dimineață, că pe vremea aceasta are să-mi fie cald și au să mă iee nădușelile. Și trimite acasă Ianeto pe sora asta de caritate. Nu-i mai simțesc trebuința; din contră, mă supără cu ochii ei cei mari și cu vecinicul: pofțiți madamă o linguriță, e vremea să luați medicina! Nu mai iau nici o medicină. Deschide ferestrele mai bine. Deschidele de tot. Așa!

Când m'au adus aici, așa spuneau doctorii, că aerul curat, mirosul plăcut și plin de balsam are să-mi facă foarte bine. Me voi face earăși sănătoasă. Imi voi redobândi sprintenia și vioiciunea de mai nainte. Da, așa ziceau medicii. Eu am clătinat din cap și am ris. Ce știu medicii? Nu știu nimic. Uită aici Ianeto! Brațul acesta!.. Vai, că ruptei dantelele de pe mână!.. N'are a face!.. Vezi brațul acesta? Cât e de slab și de stors. Osul și pelea. Jalea trebuie să te cuprindă văzându-l. Să-l fi văzut însă numai cu un an mai nainte cum era de plin și de catifelat. Eri mi-ai dat oglinda să mă privesc în ea. Ști că nu era să mă cunosc? O, dar astăzi noapte am văzut și alte fețe, alte figuri. Erău ascunse aici, după gardine, și numai umbra lor era întinsă pe padiment, la lumina lunii, care privea curioasă prin fereastră. Tu credeai că eu dorm? Nu dormeam, te-am văzut bine. Era o fetiță tină, în haină albă și împodobită cu flori de câmp. Un bujor de față drăguță, cum e fata care merge întâiu la bal. Cum e mireasa, cu ochi plini de temere și cu durerea inimii pe buze. Mi-am ascuns capul între perini, ca să nu mai văd fața fetiței. Mă durea inima. Mai bine m'ași fi obișnuit cu fața necunoscută din oglindă!..

Auzi tu ceva Ianeto? Tropote de cai și zruit de trăsura pe pietrișul de pe șosea. La câte e? Numai la douăsprezece? Incă nu e vremea, ca să vină domnul. Dacă întreabă dimineață de mine, spune-i că mă aflu mai bine. Mult mai bine. Flori să

nu-mi mai comande. Mă supără mirosul lor cel greu...

Auzi cum cântă o pasăre în tufiș? Ce glas drăguț! Mă dor toate oasăle de atâta zăcătură în pat. Vino, ajută-mi să mă scol. Incet. Așa. Condu-mă acum la fereastră. Vai, ce dulce e aerul și mirosul de earbă înrouată. La hotel e bal astăzi? Cântă muzica. E vals... Ba e vals, cântă numai. Eu aud și pașii cadențați ai dansatorilor... Și cât de frumoasă e luna, ea, regina nopții! Cum mi-ași dori Ianeto să mai fi odată de optsprezece ani, și la zarea lunii să mă plimb pînă la flori, să joc și să rîd. Să rîd cum rîdeam odată, din toată inima. Și earăși mă gândesc, că abia sunt șase ani de când nu numărăm mai mult decât optsprezece primăveri. Cum m'am schimbat! De necrezut. Ca mumiă dintr'un muzeu, care gândești că și dechide buzele când o privești pentru a-ți spune: „Și eu am fost om!”

Adă-mi un scaun Ianeto și o perină. Vreau să șed aici, la fereastră, cât numai voi putea. Adă-mi și șalul cel mare, indian. Așa. Stînge acum toate luminările. Ne dă luna destulă lumină. Nu ne trebuie nici o lampă aprinsă. Ce-ai făcut? A căzut ceva de pe masă? Sigur brațeleta mea, pe care mi-a adus-o domnul azi dimineață. Ori eri dimineață a fost? Ba azi dimineață! Ai văzut ce podoabă frumoasă? Suvenir de ziua nunții. Are cinci bucăți de diamant. Și cu monogram. Astăzi sunt cinci ani, Ianeto, de când m'am măritat. Cinci ani! Eu uitasesm și nu știam nimica, dacă nu-mi aducea domnul cadoul. Așa e, că e bun bărbatul meu? Prea bun sârmanul. Pune iară pe masă brațeleta, la locul ei. Am răs azi dimineață când mi-a dat-o domnul. Și așa mă doare când rîd! Acum cinci ani nu rîdeam. Tu mă îmbrăcai; mai fii minte? Și eu așteptam cu groază să treacă păharul dela mine. Afară să auzea zurut de trăsuri, glas de oameni, șmopot, gălăgie. Toate le vedeam ca pîntr'o negură deasă, nu cu ochi limpezi. Pe masă diadema de diamante, buchetul de mireasă, rose albe. Când mi-ai tocmit cununa de mireasă în păr, a intrat mama la noi. „Ne faci o mare bucurie la toți, copila mea, — zicea mama, — și văd că tot binela ce ți l'am dorit ție să realizează. Nebunaticul episod de astăvară e dat uitării. Toate fetele tinere așa cred, că la prima înflăcărare copilărească trebuie să le pocnească inima. Dar știam eu, că într'o bună dimineață ai să-mi fii mulțămitoare!” Și rîdea mama și mă săruta!

Ah, nebunaticul episod de astăvară!.. Tu ai zis atunci: Ești gata domnișoară! Și eu mă mișcam ca o figură de ceră. Ochii tăi erau plini de lacrimi Ianeto. Tu m'ai înțeles, deși n'am vorbit nimica cu tine despre aceasta pînă astăzi, pînă în momentul de față.... Cât de bine se aude iarăși musica la hotel! Valsul îmi trece prin toate vinele... Mirosul rozelor de atunci îl simțesc și acum. Și cum am urît de atunci rozile! Sunt femei, cari păstrează florile pe cari le-au purtat în ziua cununiei. Eu nu le-am păstrat. Dar am și eu o suvenir, o dulce suvenir dela nunta mea, numai una, pe care o port cu mine ziua, noaptea. Șezi aici lângă mine Ianeto, pentru ca să ne vedem la zarea lunii. Vezi tu săculețul acesta mic de mătăasă la gramazul meu? L-ai văzut de multe ori. Odată m'ai întrebat, dacă nu e cumva vr'o relievie! De ce să-ți fi dat eu răspuns negativ? Tu ești o bună creștină Ianeto! Dar aceea ce e în săculețul meu de mătăasă e mai mult decât o relievie. E întreaga și singura mea zestre. E o parte din averea mea, scoasă din valurile mării în cari mi s'a scufundat naia vieții. Tu mă înțelegeai Ianeto!..

Când am eșit din casă, pentru a merge la biserică, începuse să picure. Ploaia lovia în giumurile trăsorii în care mă aflam, ear eu, pentru a-mi resfira gândurile cari mă torturau, am început să număr picăturile de ploaie. Mama, și una din surorile de mireasă făceau glume și admirau diamantele mele, și haina mea de mireasă, acel sac mare, menit pe seama cenușei sufletului meu, și rîdeam și eu cu ele... La biserică era o lume de oameni. Toți cu corturile deschise. Urcam mecanicește treptele

acoperite cu covoare. În fața ușei bisericei m'am oprit. Mama mi-a tocmit vâlul de mireasă, ear surorile de mireasă șopteau și rîdeau în dosul meu. Unchiul, care făcea pe vornicelul, era foarte agitat și-și făcea de lucru cu mânușile. Ușa bisericei era puțin întredeschisă și prin crepătură puteam vedea altariul și pe episcopul îmbrăcat la altar, așteptând intrarea noastră. Biserica era frumos împodobită cu verdeață. Unchiul îmi întinse brațul și un servitor deschise ușile. Ca în vis vedeam oameni, florile, naia bisericei, altariul și tot ce era în biserică. Abia am făcut câțiva pași în biserică, spre altar, și haina mi-s'a împrins în ceva. Fata din urma mea scoase un țipet sfâșietor de durere. Coadă hainei mele să împedecase într'un cuiu și s'a rupt. Atâta era tot. Înainte de a observa eu lucrul, un om dintre cei de față s'a plecat și a ridicat haina, mântuindu-o din ghiarale cuiului. Era ruptă rău. Omul scoase iute un ac cu gămulie și tocmi la olaltă dantelele deteriorate. La moment a fost făcut lucrul acesta și eu mi-am îndreptat privirea spre el pentru a-i mulțămii. El să afla încă în genunchi, Ianeto. Și când mi-a privit în față... l'am recunoscut Ianeto! Micul și nebunaticul episod de astăvară! Palid la față era și trudit, dar l-am recunoscut. Era omul dela care eu am fost răpita, fiindcă sărăcia sa era crimă! Omul pentru care n'am avut curajul și tăria să lupt. Nebuna de mine!.. În acest scurt moment, în care el își ațintise ochii spre mine, simțiam cum mă părăsese puterile și cum îmi perd viața. Cum ași fi voit să rup vâlul de mireasă, să arunc florile și diamantele și să-i strig: „Ia-mă cutine, sunt a ta, cu trup, cu suflet”. Dar n'am zis nimica, nu puteam să zic nimica. El s'a retras, și noi am pășit spre altar. Simțeam mirosul rozelor, auzeam cuvinte frumoase, dar nu înțelegeam nimica, absolut nimica. Știam numai un lucru, că lângă mine nu e bărbatul doririlor mele!.. În noaptea care a urmat, am luat, Ianeto, acul mic și negru din dantelele hainei mele și l-am ascuns acolo unde să află și acum. N'am nimica alta în săculețul acesta de mătăasă. Nici o floare, nici o frunză! Dar totdeauna când dau cu mâna de săculeț, văd în întunec fața sa tristă, palidă și rugătoare. Ah, nebunaticul episod de astăvară! cum zicea mama... Ascultă! N'auzi? Vântul să joacă cu frunzele din arbori, muzica a încetat. Vai, Ianeto, așa e de grea viața! Așa e de greu să fi muere! Așa e de greu să fi fericită! Cum să fie cu puțință lucrul acesta, când întreaga fericire a muerii deprinde dela un ac cu gămulie, dela un mic și neînsemnat ac acum? E întunec, Ianeto! Luna s'a retras la odihnă. M'ași culca Ianeto! Condamă la pat. Sunt obosită. Sunt foarte obosită!..

Vorbe de farmec.

— Poveste. —

În tronul său de marmoră albă și înfrumusețat cu bogate aurituri ședea bătrânul împărat, cu capul plecat și cuprins în sbărcitele sale mâni. Gânduri grele îi frământau mintea.

Dela ușa salei până la tron două rânduri de sclavi îmbrăcați în haine cu șinoare aurite formau spalir, iar la treptele tronului, în fața împăratului, erau adunați prinții casei domnitoare și mai marii țării. Împăratul îi chemase pe toți la sfat. De trei luni cea mai frumoasă floare de pe acest pământ, *Olivera*, fata împăratului, bucuria ochilor lui și mângăierea sufletului său, bolește de o boală, pe care nime nu o cunoaște și nime nu o poate vindeca. Privirea ei, mai nainte îngerească, acum e învălătită în negară și surisul de pe buzele ei e acum rece ca ghița.

Cerea sfat împăratul și nimeni nu putea să-i dea sfat. Preoții bătrâni, cu barbile până în brâu, s'au rugat ziua noaptea și jertfe au adus pentru îmblănzirea celui nevăzut, care trimite pedepse asupra oamenilor, dar rugăciunile lor n'au fost ascultate și jertfele lor n'au fost primite. *Olivera* nu s'a îndreptat. E tot cu sufletul departe, departe, prin alte lumi, pe cari numai ea le vede. Și nu vorbește nimica. E ca amuțită.

— „Nu poate nimeni să ajute?” strigă împăratul ridicându-și capul în sus. Dar întrebarea sa rămasă fără răspuns. O lacrimă caldă eși din ochiul său și brăzdându-i fața căzu pe mâna dreaptă. În sala plină de lume era o tăcere ca în mormânt. De afară străbate însă un zgomot neobișnuit în sală. Zăngănit de săbii și vuet de puști. O patrulă militară aducea între baionete un preot bătrân, cu barba albă ca zăpada, cu hairile rupte și cu fața uscată de greul vieții. Era un pustnic, scos dintr-o mănăstire ascunsă.

— „Înălțate împărate! zise mai marele patrului, am adus pe moșneagul acesta să vă dea sfat, pentru că toată lumea din prejur pe el îl ține de mai cuminte. Întreabă-l, dar dacă cucernicul bătrân va ști să facă ceva și pentru delăturarea boalei de care suferă frumoasa noastră princesă *Olivera*?”

Împăratul sări în picioare. O nouă rază de speranță îi lumină mintea și în-tregul interior.

— „Cucernice părinte! Omul lui Dumnezeu și al cerurilor! Poți să-mi vindecii fata?” îi zise împăratul.

— „Eu nu sunt tămăduitor de oameni. Sunt numai servitorul Dumnezeului celui atotputernic, către care mă voi ruga, să dea vindecare ficei tale”, — răspunse bătrânul.

— „Te rog... Nu este durere mai mare pentru un părinte, decât aceea, când copilul său nu-l mai cunoaște. Și fata mea nu mă mai cunoaște...”

Împăratul se așeză iarăși în tron și făcu un semn pe care toți l-au înțeles. La moment sala fu goală și nu rămase în ea decât împăratul și pustnicul.

— „Dacă vei exopera îndurarea lui Dumnezeu, din marmoră rosa am să-i ridic o mănăstire în care tu vei fi egumenul. Și cu daruri scumpe te voi remunera. Vorbește deci, vorbește!” începu vorba de nou împăratul.

Pustnicul făcu semn de refuz cu mâna sa sbăroită, și răspunse:

— „Nu te grăbi și nu te bucura înainte de vreme. Nu crede, că fiindcă tu ești unul dintre cei mai tari și mai temuți împărați din lume, nefericirea ta și durerea ta va fi scurtă. Dumnezeu tocmai de aceea ți-a trimis-o, ca camenii toți să ți-o vadă și astfel să prindă tărie pentru purtarea nefericirilor și a durerilor lor.”

— „Fieți milă de mine părinte. De tatăl ficei mele. Ajută-mi. Vezi suferințele mele? Pe moarte e fata mea! Din sara aceea, în care un necunoscut a îndrăznit a-i ieși în cale în parcul cu portocalii înfloriți și a-i nesfinți frumuseța cu privirile sale păcătoase, fata mea nu mai e cea de demult. Se ofilește ca floarea, se usucă pe picioare. Acum e pe moarte.”

— „Și cu omul acela ce s'a întâmplat?”

— „Crima nu putea să și-o ispășească decât numai cu viața. A fost judecat la moarte și executat, după cum cere dreptatea.”

Bătrânul începu să se gândească. Cu neastâmpăr privea împăratul, așteptând să scoată un cuvânt de mângăiere din gură. Ca trezit dintr-o reverie dulce ridică pustnicul capul în sus și zise împăratului:

— „Puternice împărate! Tu singur ți-ai pricinuit nefericirea de care ai fost isbit. În mânia ta necruțătoare ai dictat moarte asupra îndrăznețului om, fără a l fi ascultat. Dar sufletul ficei tale, al frumoasei *Olivera*, nu s'a mai putut despărți de sufletul nefericitului, ci au zburat împreună, pentru că vorbe de farmec i-a rostit ei necunoscutul, și buzele ei nu se pot mișca, gura ei nu poate vorbi, până nu se află unul, fie de orice rang și de orice clasă, care asemenea vorbe de farmec să-i șoptească la urechie. Atunci liniștea se va sălășiului de nou în sufletul ficei tale, ochii ei vor primi lumina de mai nainte și buzele ei vor surde cum au suris odată, spre desfătarea și mulțămirea ta...”

Împăratul stătea îngândurat și asculta. Era proptit cu cotul de tron.

— „Bine, dar eu nu știu ce vorbe de farmec au fost cele schimbate între ei în parcul cu portocalii înfloriți, și ficia

mea nu-mi poate spune, pentru că nu-și mai aduce aminte de ele.

— „Caută, și nu desnădăjdii!” aceste fură cuvintele din urmă ale pustnicului, după rostirea cărora, pe nevăzute, a dispărut din sală.

A rămas împăratul singur, gândindu-se mereu la cuvintele: „caută și nu desnădăjdii!”.

Dar era deja desnădăjdii împăratul. Nu mai avea nici o rază de speranță, că-și va putea mântui fata, pe frumoasa Olivera. Cu toate acestea, și-a chemat slujitorii la sine și le-a dat aspră poruncă, să publice în toată țara, că celce va fi în stare se adreseze fiicei sale bolnave *cuvinte de farmec*, cum au fost acelea auzite de bolnava Olivera în ziua îmbolnăvirii sale, fie de orice rang și clasă, va primi pe Olivera de soție, pentru că cuvintele acelea o vor însănătoși.

S'au prezentat mulți la curtea împărătească, pentru că prețul de remunerare era mare, dar dintre câți s'au prezentat nici unul nu a nimerit coarda cea adevărată. Olivera stătea mută și nepăsătoare și se părea că nici nu aude acea cei vorbesc cei lăsați pe rând ca să între la ea și să-i aducă aminte de scena din parcul cu portocalii înfloriți.

Împăratul desperase de tot. Vedea, că nu este mântuire pentru iubita lui Olivera.

Intr'o seară i-se comunică vestea, că un păstor tinăr a sosit la curte și vrea să-și încerce și el norocul, pentru a câștiga mâna și inima prințesei Olivera. Împăratul și-a încrețit fruntea. De ce să-și mai tortureze fata? N'au fost destui până acum, și nici unul n'a putut face nici o treabă? Dar iar s'a gândit la cuvintele pustnicului: „Cearcă și nu desnădăjdii!”. S'a decis să-l primească.

— „Să vină! zise împăratul. Dar spuneți-i se știe din vreme, că dacă voui fi de nou înșelat în așteptările mele, are să-și plătească îndrăzneala cu capul. Dacă încercarea sa va fi încoronată de succes, are nu numai mâna fetei mele, ci și coroana și împărăția mea, iar dacă nu-i succede experimentarea, sub paloșul călăului are să ajungă! Spuneți-i ca se știe!”.

Păstorul Erolid nu s'a spărit. Cu zimbet pe buze a intrat în degetele picioarelor în odaia Olivera și s'a apropiat de patul ei. Avea o față de fată păstorul, niște ochi frumoși și vii albastri și un păr auriu, lung și des. Fata zăcea nemșcată, fără simțire, în pat. Era deșteaptă însă, nu dormea. Erolid o prinde de mână. Olivera mirată privește la el. Și Erolid începe:

— „In sfârșit te pot vedea, scumpă feocioară! Din ceasul cel sfânt pentru mine, când te-am zărit pe furiș în zorile dimineții, atunci, când mergeai la rău, sclavă ție a devenit inima mea și eu nu mai sunt stăpân pe ea. La tine mi-a fost de atunci toată gândirea, și de câteori vedeam câte o fată, îmi închideam ochii, pentru că nu voiam să văd altă față decât numai pe a ta. M'a chinuit mult dorul, dar n'am desnădăjdii. Iată, acum aici sunt, lângă tine, aproape, foarte aproape, și cu sărutare caldă pot să ating degetele mâinii tale. Dar nu te teme, că n'o fac. Nu-mi voui uita de stima ce dătorez frumoasei Olivera, fiica puternicului nostru împărat...”

Era atât de dulce glasul lui Erolid, și atât de pătrunzător! Și Olivera îl asculta cu atențiune încordată. Și tot mai mult își ridica în sus capul îngropat în perini, astfei, că acum ședea în pat și privea în ochii lui Erolid. Un zimbet înveselitor se ivi pe buzele ei. Era primul dela ziua cea fatală. Tatăl ei, împăratul, care privea scena din ușa întredeschisă, era să-și sară din piele de bucurie. Dar Erolid continuă:

— „Tu vei aștepta, ca eu să-ți spun cuvinte ca cele auzite în parcul cu portocalii înfloriți, însă eu nu le cunosc și nici nu mi-am dat silință să le găsesc. N'am avut niciodată gândul să mă apropiu de tine pentru alta, decât numai pentru a te vedea. Și dorința aceasta mi-s'a împlinit. Acum pot să mor. Fericirea de care m'am împărtășit nu e plătită prea scump cu o viață de om, cu viața mea. Cu-

vintele din parcul cu portocalii înfloriți eu nu le cunosc și nu le știu. Eu știu numai trei cuvinte: *Olivero! te iubesc!*” Și Erolid oăzu în genunchiu, la patul Olivera.

Olivera îl cuprinse cu mâna pe după cap și-l trase la sine. Și buzele ei începură să se miște și gura ei, până aci mută și tăcută, să deslegă.

— „Cine ești tu, zise ea, care ai păr auriu ca părul lui, ochi albastri ca ochii lui, față de feocioară ca fața lui, și care vorbe de farmec știi se rostești, cum le rostea el? Cine ești?”

— „Sunt Erolid, fratele lui. Gata de a-și da capul pentru fericirea avută de a-ți fi putut spune, că te iubește, întocmai cum te-a iubit el!”.

Și Erolid sări în picioare, gata să plece, dar Olivera îl strânse la pieptul ei și-i șopti cu glas dulce la ureche:

— „Rămâi la noi!”

Iar împăratul a dat ordin, să vină toate muzicele militare la curtea împărătească și se cânte cântări de veselie, căci prințesa Olivera s'a însănătoșat. Și gornii și tulniciași a trimis în țara întreagă, ca se vestească lumii îmbucurătoarea întâmplare și se invite pe ceice au intrare la curte la nunta Olivera cu Erolid, tinărul păstor, care a nimerit coarda potrivită pe care se poate vorbi unei fete bolnave de — inimă.

Și a fost apoi nuntă mare la curtea împărătească, cu oaspeți mulți, adunați din toată lumea, așa cum se fac toate nunțile din povești, iar Olivera a trăit în bună fericire cu bărbatul ei Erolid, tinărul împărat și meșter al — vorbelor de farmec, pe cari minena nu le-a nimerit atât de bine ca el.

Rugați-vă pentru el.

— După *Alfons Dauvet*. —

Era o zi caldă de Iulie. Eșisem din școală și mergeam spre casă. Tovarășii însă m'au invitat să merg cu ei, ca să ne jucăm, si m'am dus. Astfel am sosit acasă mai târziu decum trebuia și decum doriam eu. Când am văzut însă, că e vreme târzie, am luat-o la fugă și într'un suflet am sosit acasă. Am luat cărțile subsuoară, chipul studentesc între dinți, și cât ai bate în palme eram deja la poarta casei noastre și maltratam soneria, ca să vină cineva să-mi deschidă poarta.

A venit tata să-mi deschidă poarta și să-mi dea intrare în curte. Când l-am văzut am început să trâmur.

— „Unde ai fost până acum?” întrebă el, ear eu începusem a mă scuza cu niște scornituri. Nu s'a superat tata. M'a luat de mână, m'a strâns la sine și m'a sărutat pe frunte.

Primirea aceasta m'a pus în uimire, pentru-că nu eram obișnuit cu ea. Mă așteptam să primesc înfruntare, ocară, poate chiar și o palmă bună, dar la sărutare pe frunte nu m'am gândit de loc.

Eram sigur, că avem oaspe la casă, oaspe plăcut, pe părintele din nuștiu ce oraș din apropiere, pentru-că totdeauna când venea acesta la oasa noastră, mi-se ierta pedeapsa binemeritată, ori ee greșală să fi făcut. O știam aceasta din praxă.

Dar de astădată m'am înșelat și în privința aceasta. Când am intrat în casă am văzut că nu-i nici un oaspe la noi. Masa era făcută, dar numai pentru doi, pentru tata și pentru mine.

— „Unde e mama și Jacob?” întrebai eu mirat. Ear tata îmi răspunse cu un glas moale și dulce: — „Mamăta și Jacob au plecat ceva mai înainte cu trenul la frate-to, că e foarte rău bolnav.”

Am îngălbenit și tremuram de frică și de groază. Tata, văzându-mi neliniștea, căută să mă mângăie, spunându-mi:

— „Tu, prostule! Dacă ți-am spus că e foarte rău bolnav frate-to, nu trebuie să iai lucrul în sens literal. A venit scrisoare, că frate-to e bolnav în pat, și mamăta, ști cum e ea, n'a avut liniște și răbdare, ci la moment a plecat. Ca să nu-i fie urât, i-am dat voe lui Jacob să o însoțească, și așa am rămas numai noi doi acasă. Așa cred însă, că boala va fi trecătoare și nu

va avea urmări serioase. Și acum șazăte la masă, ca să mâncăm, că mi-e foame.”

Fără a mai putea scoate un cuvânt din gură, m'am pus la masă. Mi-se părea că o mână nevăzută începe să mă strângă de gât. Abia puteam să-mi rețin plânsul. Vestea, că fratele meu cel mai mare, care era preot, și pe care-l iubiam atât de mult, e bolnav, și încă cine știe cât de greu, m'a deprimat cu desăvârșire.

Tăcuți și triști am stat noi amândoi la masă, eu și tata, și n'am schimbat nici o vorbă în decursul mesei. Tata încă era adâncit în gânduri, ca și mine. Imi aduceam aminte rând pe rând de poveștile cele frumoase pe cari mi-le spunea fratele meu, și-l vedeam înaintea ochilor mei îmbrăcat în ornate, cum era atunci când a slujit întâiaș dată la altar, o festivitate frumoasă, la care am asistat toți membrii familiei. Cât de frumos îi ședea în sfintele ornate, și cât de înălțătoare și sublimă îi era întreaga figură simpatică atunci, când cu mâinile îndreptate spre noi a dat binecuvântare. Tata începuse să-lăcrimeze. Era prea emoționat. Ear acum îl vedeam în închipuirea mea culcat în pat, în patul durerilor, pe cari mi-se părea că le simțesc și eu. Și mă chinuia mult gândul, că fratele mio poate-că suferi pentru păcatele mele! Eu sunt de vină, sigur că eu sunt de vină, pentru-că dela școală trebuia să viu deadreptul acasă. Și nu trebuia să mă scuza cu minciuni. Minciuna e păcat.

Gândindu-mă astfel, tot mai mult se umplea inima mea de amărăciune. Dar dacă fratemi-o moare pentru păcatele mele? Nu; n'am să mai merg cu copiii la joc când ies din școală. Am să viu deadreptul acasă!

După masă am aprins lampa. Dar mie mi ar fi plăcut să rămân în întunec. Tata și-a adus cărțile comerciale, le-a întins pe masă și a început să-și încheie șocotile zilei. Mica noastră pisică se învîrtea în jurul mesei, cântând de mâncare, ear eu am intrat în odaia dela stradă, am deschis fereaștră, și priveam la lumea de afară. Întunec era afară și un aer nădușit. Cei ce treceau pe sub fereaștră vorbeau tare și râdeau. Și asta mă jena. Priveam trist în noaptea neagră, și gânduri sinistre î-mi umblau prin minte. Din reveriile mele m'a deșteptat soneria, care începuse să facă șgomot. Alergaiu iute la tata, și vedeam cum s'a cutremurat și el. Pe fața lui era întipărită frica și spaima.

— „E cineva la poartă!” îmi zise el.

— „Nu te deranja, lasă că mă duc eu să văd cine e și ce vrea”, și mă întorc earăș la fereaștră. La poartă stătea un om, cu hârtie albă în mână. Il chem la fereaștră

— „Am adus o telegramă!” îmi zise el.

— „Vei de mine, telegramă? Ce s'a întâmplat?” Am luat hârtia și voiam să plec, dar omul mi-a spus că întâi am să subscriu.

— „Să subscriu? Unde?” Inoă nu știam, pentru-că prin mâna mea nu mai trecuse nici o telegramă. Tata întrebă din ceealaltă odaie:

— „Ce e, băiete?”

— „Nu-i nimic, — răspund eu — un cerșitor!” Am alergat apoi iute în odaia mea, am muiat condeiul în cerneală și cu mână tremurătoare mi-am scris numele acolo, unde cerea omul, care a adus telegrama. Am închis apoi fereaștră, și cu o liniște prefăcută am intrat în odaie la tata. Telegrama o ascunsesem în buzunar. N'aveam curajul să o arăt tatei. Mă temeam, că ne aduce o veste tristă. Inima îmi spunea, că e ceva rău, foarte rău în telegrama aceea.

— „Pe vremea aceasta cerșitor?” îmi zise tata într'un ton de neîncredere, și privea cu ochi scrutători la mine.

— „Da; un cerșitor a fost”, — răspund eu cu curaj, fără a roși în față, și alerg iarăș la fereaștră.

M'am așezat pe un scaun și ședeam liniștit și nemșcat. Hârtia cea albă din buzunarul meu îmi ardea inima. Mă încurajam singur, zicându-mi: „Prostule! De unde poți tu să ști, ce e în telegramă? Poate să fie și o veste bună. Vestea, că — e mai bine!” Dar inima iarăș îmi șop-

tea, că e sinamăgire aceea la ce mă gândesc.

In urmă m'am retras în odaia mea. Voiam să știu cum stă lucrul. Să fiu în curat cu situația. Doriam să scap de neșiguranța care mă tortura atât de grozav. Cu mâna tremurătoare am deschis telegrama. Capul îmi ardea, lacrimile începură să-mi curgă părău din ochi, și nu mai vedeam nimica în jurul meu. Nu era să cred ochilor. Nu era să cred literilor. Am cetit și am recetit, dar alta n'am putut descifra decât cuvintele:

„A murit, rugați-vă pentru el!”

Nu știu câtă vreme voui fi stat așa, buimăcit, cu telegrama în mână. Imi aduc aminte numai de aceea, că ochii mei ardeau de căldură și că eram agitat din cale afară. Mi-am spălat ochii și fața cu apă rece și am intrat în odaie la tata. Nu voiam să vadă că sunt agitat. Dar ce să fac acum? Cum să comunic tatei catastrofa? Imi făceam imputare, că de ce am ținut la mine telegrama? Pentru-că mai curând, ori mai târziu, el totuși va trebui să iee cunoștință despre cuprinsul telegramei! Alta nu va ceti nici tata din telegramă, decât aceea ce am cetit eu. Nu se mai poate schimba nimica. A fost deci nebanie dela mine, că nu i-am spus imediat, că a sosit o telegramă, pentru-că acum ași fi trecut peste torturile de a vedea durerile tatei.

Sbuiciumându-mă astfel în interiorul meu, m'am așezat la masă lângă tata, care își terminase șocotile, își închisă cărțile și începu să se joace cu pisica, care torcea lângă el, pe scaun, de partea ceealaltă. Mă supăra lucrul acesta și voiam se spun tatei: „nu fi vesel, că veste tristă ne-a venit”, dar m'am stăpânit și am tăcut.

Priveam trist la tata, care asemenea își îndrepta ochii spre mine. Privirile noastre se întâlniră și din ochii mei, ori din fața mea a cetit tata ceva, sau ce s'a întâmplat, nu știu, dar am văzut că tata schimbă fețe, a îngălbenit și cu glas de desperație mă întreabă:

— „Tu ști ceva! Ce știi? Așa e, că a murit?”

Am șos telegrama din buzunar, dar nu i-am putut-o da, pentru-că mi-a căzut din mână. M'am aruncat în brațele tatei și am început se plâng cu hohot. Și a început să plângă și tata, iar pisica a luat în labe telegrama și a început să se joace cu ea, telegrama, care a adus atâta durere și suferință asupra noastră...

E mult de când s'a întâmplat lucrul acesta, dar eu chiar și acum, de câteori îmi vine câte o telegramă, mă cutremur și cu temere o deschid, pentru-că nu știu, dacă nu conține iarăș cuvintele: „A murit, rugați-vă pentru el!”.

Familie celebră.

Opt ore dimineața. Domnul *Alecu Petculescu*, sculat dela șase, șede în odaia sa de lucru, la masa sa de scris și-și frământă creierii cu conferența publică ce are să o țină Dumneacă, în favorul reuniunii femeilor române din localitate. O delegațiune de dame a fost eri la el, în frunte cu venerabila doamnă prezidentă, și l-a rugat atât de frumos și atât de mult, până și-a dat învoiere. Și acum se pregătește, pentru-că are de gând să țină o prelegere încât să-i meargă vestea.

Doamna *Tajiana Petculescu*, sculată dela cinci, în urma unor migrene trecătoare, femeie de altcum de-o voluminositate solidă, e asemenea în camera ei, cu ușa încuiată, ca să n'o conturbe nimeni, pentru-că lucră la actual al cincilea din senzaționala ei dramă „*Plete albe, sau omor pentru omor*”, a cărei apropiată apariție pe piața publică o anunțaseră ziarele de mult.

Mlădița tinăra a acestei venerabile părechi de literați cu bună reputație, *Culiță Petculescu*, licean pe a șasa, care la orele șapte trebuia să fie la școală, stă ghemuit la măsuta lângă patul său, și cu degetele prin păr caută o rimă potrivită la poezia făcută astă noapte, în scopul să o trimită *Linei*, îngerul de peste drum, adorata inimei sale, pentru care trăiește și moare și — nu merge la școală.

Marta, servitoarea, aduce acum a treia oară laptele și cafeaua în salonul de mâncare și le pune mănoasă pe masă.

— „Ce treaba dracului e iarăși astăzi. E vremea să merg în târg, se cumpără carne de amez, și boerii încă nu s'au sculat dela lucru, — zise ea. Scriu și scriu nebunește. Doamnă! Doamnă! strigă apoi la ușa venerabilei doamne Tațiana, — am adus dejunul, poftiți și eșiți la dejun.“

Ceva să lovă cu vehemență și cu zgomot de ușă. Parcă ar fi fost păpușul doamnei. Și un glas respectabil de alt regușit [să auzi din lăuntru:

— „Mergi în foc spurcat! Nu ți-am spus să nu mă conturbi când ști că am de lucru? Mi-ai respirat acum toate ideile. Dute la domnul și-l chiamă pe el la dejun. Eu nu iau astăzi dejunul.“

— „Domnule! Domnule! A zis doamna să poftiți la dejun, că e pe masă. Dumneai nu dejucează astăzi!“

— „Infectă persoană. Nu poți să ți cauți de treabă? Cine te-a adus la ușa mea? Carăte de aci. Capul meu e plin de cele mai sublimide idei, pe cari tocmai eră să le îmbrac în haina nemuririi și tu vii și-mi strici toată concepția! Chiamă pe Culiță să iee dejunul singur și să plece la școală!“

— „Zice că nu merge la școală până nu găsește o rimă!“

— „Spune-i să plece la moment, până nu ies eu afară!“

Trece Marta și la a treia ușă.

— „Să poftiți la dejun și apoi marș la școală. Așa a poruncit domnul.“

— „Nu mă conturbă Marto! Și ține minte, ca mie nu-mi poruncește nimeni, decât numai muzele!“

— „Eși și-ți ia dejunul și mai lași rimele și muzele în știrea Domnului.“

— „Dispari Griseldo și să nu te mai aud!“

— „Da de ce să fiu eu Griseldă? Hai? Griseldă-i moșăta! Mai înțales? Și dacă nu taci, am să ți o spun și mai la înțales. Uită la el, nici mustața nu i-a dat și cum și-a luat nasul la purtare. Cică Griseldă!“

— „Marto! Te sugrum dacă ies afară!“

— „Ei, să poftești numai. Am eu cu ce să te omenesc. Uite palma. Așa se va lipi de fața d-tale ca aripa muștei de miere. Uite la el!“ și pleacă Marta năcăjită, iar în odaia lui Culiță se auzi un suspin lung, acompaniat de cuvintele mult spunătoare: — „Vai, scapă-mă doamne de o împrejurime, care nu mă înțelege, nu e în stare să mă înțeleagă“. Și aci tinărul de mare speranță a înțales, nu numai pe Marta, ci și pe profesorul său, care la lăsat corigent anul trecut, tocmai la limba română, al cărei chemat și respectat cultivator are să fie Culiță. Ba e chiar de pe acum. Dar ce știu profesorii aceștia! Nimica, absolut nimica. O să vadă însă profesorul său când va scoate Culiță primul volum de poezii, cu copertă neagră, și textul pe ea cu l-tere albe. Așa încă n'are mai apărut carte în literatura românească. Are s'o trimită și „Academiei Române“ la concurs pentru premiu. Il capătă, sigur il capătă Culiță.

*

Liniște în salonul de mâncare. Numai batista domnului Alecu mai dă din când în când câte un semn de viață, ori câte un suspin lung iasă din odaia coconășului Culiță, pecând în budoarul doamnei Tațiana tăcere mormântală. Acolo se îngroapă morții.

Târziu, pe la zece, iase domnul Alecu agitat din odaia sa și se duce la masă. Cafeaua rece, laptele rece.

— „Marto! Marto! Ce e cu dejunul? Cafeaua rece, laptele rece!“

— „Să ierțai, dar de azi d'mineața de trei ori le-am încălzit până acuma.“

— „Mai încălzeste odată!“ și iute se ascunde domnul Alecu iarăși în camera sa de lucru, pentru că ți picară în minte, ca din semn, niște idei admirabile, pe cari nu putea să nu le utilizeze.

Sonoria începă să facă șgomot asurzitor. Pe un moment toți trei literații scoaseră capetele pe ușă, pentru că să vadă ce e și cine e dar iute se retraseră iarăși, fiecare dintre ei la sinul muzei proprii.

Peste câteva minute intră în salon vecinul Morăilă, cu o față desperată și cu falca legată.

— „Pst, domnu'e Morăilă, — fi zise Marta, care intră în urma lui, — nu faceți zgomot că toți scriu!“

— „Toți?“

— „Da, toți!“ răspuse Marta, închizând un ochiu în mod semnificativ.

— „Rău îmi pare, foarte rău. Voiam să rog pe doamna Tațiana să-mi dea din picăturile ei, doar mi să mai alină durerea. Mă doare o măseă. de cred că înnebunesc, nu alta.“

— „Destul, că cu doamna nu e de vorbit acuma, mai ales cu doamna. Dar ședeți nițel d-le Morăilă, poate că vor fi gata în curând, pentru că uite, n'au luat nici cafeaua.“

— „Ei, ușor e să aștepte cine n'are dureri, dar eu parec m'asă află în iad. Poatecă totuși mă poți anunța doamnei. Spunei că am o treabă foarte urgentă.“

— „Doamne ferește. Să mă iee la bătaie!“ Și eși Marta.

În momentul acesta se deschise ușa budoarului doamnei Tațiana Petculescu și figura ei impunătoare își făcu apariția. În mâna stângă ținea un pachet de manuscrise, pe când mâna dreaptă, prefăcută pumn, o ținea ridicată în sus, în mod amenințator. Fața ei era închisă, posomorită, și se vedea a fi trudită, obosită.

— „A, ai venit ca chemat domnule Morăilă, începă doamna discursul. Am să-ți comunic că mi-am terminat drama „Plete albe, sau omor pentru omor“. A succes de minune. Va avea să placă foarte mult. Îți aduci aminte de eroul doamnei?“

— „Aduc, cum să nu-mi aduc aminte!“

— „Ei bine, ști ce am făcut cu el?“

— „De unde se știu? Nici idee nu am!“

— „L'am spânzurat. E acățat de funie!“

— „Brrr! tragic sfârșit“. Observă d-nul Morăilă, punându-și palma la măseă, unde simția săgetări teribile.

— „Și cu al doilea bărbat cu rol principal, cu Zabelin, ști ce am făcut? Îți aduci aminte de el?“

— „Foarte bine îmi aduc aminte.“

— „Pe Zabelin l'am împușcat. E gata. Mort ca un câne.“

— „Ești tirană doamnă, grozav de tirană!“ Observă Morăilă.

— „Nu, domnul meu, sunt dreaptă. Nu sunt de loc tirană, ci numai dreaptă, întocmai cum e și soartea. Și cu Olga ști ce am făcut?“

— „Doară nu o vei fi“...

— „Am otrăvit-o domnule, am otrăvit-o. Îmi era milă de ea, dar nu puteam altcum. Inchipuiește-ți! Își trada băbățul în modul cel mai infam. Și cu cine? Cu amicul băbățului ei, cu Zabelin. Acum sunt toți trei în lumea ceealaltă. Apropo, câte acte ți-am cetit eu din drama mea?“

— „Trei, doamnă!“

— „Foarte bine, poftește în budoarul meu, îți cetesc și restul. Drama are cinci acte, șapte tablouri și un epilog. E ceva grandios, ne mai văzut până acuma pe scenă. Și de un efect covârșitor. Dar vei vedea. Poftește în lăuntru.“

Domnul Morăilă se ține cu palma de falcă și se codește să-și facă intrarea în budoar.

— „Scușă doamnă, dar am niște dureri teribile de măseă, și tocmai pentru aceea venisem să vă rog ca să-mi mai dați din picăturile ce le-am folosit cu succes în rândul trecut. Când voi fi scăpat de dureri, cu bucurie voi asculta celebra lucrare cu care a-ți îmbogățit serăcicioasa noastră literatură, dar acum nu se poate, zău nu se poate, că mă dobor la pământ durerile.“

— „Picăturile nu știu unde le va fi pus Marta, dar sunt sigură, că durerea are să-ți treacă în urma emoționării de care vei fi cuprins. Poftește numai. Și ști ce m'am gândit? Ca să poți avea o iconă completă, îți voi ceti întreaga dramă. Toate actele, dela început!“

Pe domnul Morăilă îl treceau sudorile și nu știa cum se delature primejdia cu care era amenințat de a sta pironit pe scaun cel puțin două ore. Și cu durerile lui de măseă!

Doamna Tațiana tocmai îl prinseră de braț ca să-l tragă cu puterea în budoarul ei, când ușa din ceea'altă parte se deschisă și-și făcu apariția domnul Alecu Petculescu, asemenea cu un teanc de manuscrise în mână.

— „Ah, drăgă Tațiano, — zise el plin de bucurie, — trebuie să mi-l lași mie pe o oră, mult o oră și jumătate. Tocmai voiam să trimit să-l chem, ca să i cetesc fenomenala mea disertațiune, ce o voi rosti Duminecă în folosul reuniunii femeilor române. E ceva

clasic, domnul meu. Așa ceva n'a mai compus condeiu românesc. Tema pe care o voi trata e: „Naționalismul, din punctul de vedere al cumulării de lefti“. E ceva original, așa e? Dar poftește! Tu permiți, dragă Tațiano?“

— „În numele domnului, — zice doamna Tațiana cu abnegare, — dar peste o oră să mi-l dai mie pe domnul Morăilă!“

*

Sgomotul din salon a scormonit și pe Culiță din singurătatea sa. Tocmai pe când era să tragă după sine domnul Alecu Petculescu pe bietul Morăilă în odaia sa pentru a i ceti conferența de Duminecă, iasă din odaia sa, cu părul vălvoiu, cu ochii înholbați și neodihniți, și cu un manuscris în mâna stângă, iar mâna dreaptă făcută pumn și amenințator ridicată cătră cel de sus, care nu i-a luminat din destul mîntea pentru a găsi rimă care să se potrivească cu: „foșnet“.

— „Ah, bine că ești aici domnule Morăilă, poate-că poți să-mi dai d-ta ajutor. Uite, am făcut o admirabilă poezie „La Lina“... Cunoști pe Lina, ingerul din vecini? Dar nu găsești o rimă. Să-ți cetesc poezia întreagă. Nu e lungă! De treizeci de strofe, de câte opt șire, în dactil. Auzi, în dactil! Dar ascultă!“

— „Fireați ai dracului să fiți, — isbucni acum necasul în cea mai plină putere din pieptul bietului Morăilă, — casă de nebuni ce sunteți!“ Și o luă la fugă, fără pălărie și fără baston.

Domnul, doamna și coconășul Petculescu rămaseră ca încremeniți, fiecare cu manuscrisul în mână, și nu puteau să-și dea seamă, că ce l-a ajuns pe Morăilă de fugă așa nebunește, fără nici un motiv, dar chiar fără motiv.

Când era mai bine intrată în buimăceală ilustra familie Petculescu pentru surprinderea ce i-o făcu domnul Morăilă, intră Marta în salon.

— „Ce prânziți astăzi doamnă, că sunt orele douăsprezece și un sfert?“ zise ea, în ton provocător.

— „Bine, da n'ai fiert nimica?“

— „Bine, da mi-ați dat ordin să fierb ceva, când nici dejunul nu l-ați luat, ci stă și acuma pe masă? Și mi-ați dat bani să cumpăr ceva?“ Apoi să întoarse Marta cătră domnul Alecu:

— „Domnule, să-mi dați simbria pe luna asta, că eu plec. Nu mai rămân nici un minut în casa aceasta!“

— „N'am vreme astăzi, vino mâne!“

— „Eu însă astăzi vreau să-i am, nu mâne, iar dacă n'ai să mi-i dai, n'are a face, știu că n'ai, pentru că nici când nu ai, dă mi cel puțin conduca, pe care ești dator să mi-o dai, și rămâneți cu bine — nebunilor.“ Cuvântul acest din urmă Marta îl rosti însă numai cu jumătate de gură, ca să nu-l laudă, și eși.

Domnul, doamna și domnișorul Petculescu priviră lung unul la altul, ca cum ar fi zis fiecare dintre ei:

— „Ce lume miserabilă! Nu e în stare să ne înțeleagă!“

Fragment din gramatica lui Almin.

(Cartea este scrisă în formă de dialog. Un dascăl răspunde la întrebările elevilor).

Scolarii: Dascăle, știm și suntem pe deplin convinși, că precum cremenea poartă în sine dela natură schinteia ce se desprinde când o lovești, tot astfel și mintea omului posedă de la natură lumina cunoștinții. Dar dacă nu va fi deșteptată și scoasă la iveală prin lucrarea dascălului, atunci ea va rămânea ascusă, ca și schinteia în cremene.

Dascălul: Sarcina, a vă lămuri mintea, în ceea ce privește înțelepciunea, va fi ușoară, dacă voi prețuiți adevărul și cunoașterea lui, numai pentru Dzeu, numai în scopul cunoașterii lucrurilor, pentru curățenia inimii, dacă voi îndrăgiți înțelepciunea numai pentru ea însăși și nu sunteți conduși de gândul și dorul preamării voastre în fața lumii, ori de lucrurile deșarte, precum sunt bogățiile, și cărora le e hărăzită însușirea de a depărta pe prietenii lor de lumina adevăratei cunoștinții, cu atât mai mult, cu cât le iubesc mai mult. E cam același lucru, ca și cu bețivul, care nu este în stare să nimerască drumul cătră casă.

Scolarii: Dascăle, noi îți mărturisim, că iubim fericierea, dar nu știm sub ce formă intră ea în lume.

Dascălul: În inima fiecărui pământean este sădit dorul după binele adevărat. Dar cei mai mulți apucă căi greșite și să nizească cătră scopuri false. Unii își inchipuiesc binele suprem în bogății mari, alții își află fericierea în posturi înalte, unii își doresc puterea, alții plăceri și sunt și de aceia, cari aleargă după mărire. Toate lucrurile acestea le cauzează atâtea griji și gânduri, încât liniștea și mulțămirea nu se poate sălășlui în sufletul lor.

Instinctul firesc vrea să-i conducă la binele adevărat, dar ei văzând fericierea întraltă parte, ochiul sufletului lor se împăiunginește și ei răfăcesc în pustiu.

Scolarii: Care om înțelept nu cunoaște nestatornicia și deșartăciunea acestor lucruri? Cu toate acestea, cine nu știe, că și el sunt de folos călătorului acestei lumi?

Dascălul: Da, dacă le întrebuițăm cu măsură, ne sunt folositoare, fără măsură însă, ne strică numai. De aci învățătura: nimic peste măsură.

Caransebeș, în Decembrie.

Nicu Păunaș.

O artistă română.

Domnișoara Aurelia Cionca, celebra pianistă, a dat Sâmbăta trecută un concert clasic la Ateneul din București, cu un succes din cele mai rare. O apreciere a prestațiunilor vrednice de admirație a acestei adevărate artiste române, cunoscută încă la noi din concertele date când era în copilărie, aduce ziarul „Viitorul“ din București, eșită din condeiu compatriotului nostru Ioan Scurtu. O reproducem, după cum urmează:

Marele concert clasic, pe care domnișoara Aurelia Cionca, tinăra artistă — celebră încă din anii copilăriei — l-a dat în sala Ateneului Sâmbăta seara, este mai mult decât manifestarea strălucită a unui talent musical extraordinar. Fără nici o exagerare acest concert înseamnă în viața noastră culturală un eveniment de care se pot bucura cu drept cuvânt și aceia dintre noi, cari n'au avut parte să asiste la desfășurarea lui. Ca o protestare, pe cât de fină și discretă, pe atât de energică împotriva invaziei de artiști buni și rari și străinătății, pe cari impresarii șireți îi știu străcura și populariza ori când în Bucureștii acestia ușor de ispitit pentru orice glorie neromânească, — geniul musical netăgăduit al dșoarei Cionca s'a înălțat mândru și muștrător pe scena Ateneului culturalei noastre naționale și ne-a arătat în expresii sublime până la ce culmi amezătoare se poate urca și o artistă a noastră. Sala întregă, dela loja regală, unde se aflau Altefele Lor Principesa Maria și mica Prințesă Elisabeta, până la cel din urmă ascultător din stalul cel mai dosnic, era cuprinsă de o tăcere profundă, de o evlavie religioasă, parcă de o admirație fără de margini în fața revelației cu adevărat mărețe a unei personalități artistice, asemenea căreia nu răsar multe într'un veac, nici chiar din sinul cutărui neam apusean cu tradiții culturale milenare.

Programul concertului a fost vrednic de artistă. Opere faimoase ale unor măestri ca W. H. Friedemann Bach (Concert pentru orgă în D-moll), L. Van Beethoven (Sonată în Cis moll, op. 27 nr. 2), Robert Schumann (Arabeske, op. 18), Ioh. Brahms (Ballade în Ddur și Scherzo Es moll, op. 4), Fr. Chopin (Nocturne în Fdur, op. 15, No. 1; Nouvelle etude, No. 1 și etude în Ges dur, din op. 10 No. 5), în sfârșit Paganini Liszt (etude în E dur, No. 5 și La Campanella), — iată problemele grele pe cari tinăra pianistă le-a rezolvat cu genialitate desăvârșită.

Nu voiu face aici o apreciere critică a concertului. Cuvântul în acest sens este al specialiștilor. Cădoarsă, că și acestia vor avea pentru dșoara Cionca numai elogii, precum tot numai elogii au avut de spus la adresa dânssei cei mai renumiți critici musicali din Viena și Berlin, cu prilejul strălucitelor concerte pe cari compatrioata noastră le-a dat acolo de curând.

Vreau numai să atrag luarea aminte asupra deplinei armonii de calitate artistică pe care o posedă dșoara Cionca.

Din acest punct de vedere dânsa poate servi ca un model clasic oricărui

artist, atât de înaltă este concepția ei despre genul ce i-s-a hărăzit, atât de neobosite sunt studiile ei pentru cultivarea lui, atât de uriașă munca ce desfășură, atât de puternică pasiunea ce pune în jocul ei, atât de viguroasă energia mișcărilor, care trebuie să uimească pe oricine la o ființă de altminterlea așa de fragedă și delicată.

Technică de o precizie admirabilă, o pricepere extraordinară de pătrunzătoare a fiecărui moment psihic din orice operă ar executa, o putere de interpretare la aceiași înălțime și o căldură atotcuceritoare, — iată armonia ideală a calităților unei mari artiste intrupată în personalitatea dsoarei Cionca.

E o feroce pentru noi, să putem constata marea evoluția eroică a genului dsoarei Cionca pe care ne-am deprins a o admira din copilăria ei și a o vedea progresând cu salturi îndrăznețe sub chiar ochii noștri.

Și este o mândrie dreaptă pentru neamul nostru, să aibă o astfel de artistă, pe care — la noi și în străinătate — o așteaptă o carieră de neîntrerupte daruri ale zânelor gloriei, în templul căreia a fost condusă în triumf și încoronată la vârsta abia de optsprăzece ani, pe care o are acum.

NOUȚĂȚI.

Crăciunul. Zi de sărbătoare. Ziua Nașterii Mântuitorului lumii. Sărbătoarea păcii și a i-birii. Cuvine-se deci să dăm uitării pe un moment toate miseriile legate de existența noastră pământească, și suferințele noastre să se ridice în această zi în sferi mai înalte și mai senine. Lumină ne vine de sus în această frumoasă zi, și lumina e trimisă, ca să facă să dispară patimile, cari iubesc întunerecul. Și căldură ne vine de sus, pentruca să desghete inimile omeștii și se producă un curent de iubire și de înfrăiere între oameni. Se punem deci la o parte dușmăniile, indiviile, năcăzurile de toate zilele și cu ochii ridicați la ceriu, curățăm în cugetul și liniștim în sufletul nostru să aducem prin osâznicia Celui trimis în lume, ca să ne dea legea creștinească și să ne învețe să fim oameni cu adevărat. Să prăsnim ziua Nașterii Sale așa cum legea de El lăsată ne poruncește să o prăsnim, în pace și în iubire frățască, pentruca numai așa ni se deschide perspectiva unei vieți mai bune, dorită de fiecare creștin adevărat. Stăpâniți de aceste dorințe, urăm tuturor cetătorilor, colaboratorilor, binevoitorilor noștri:

Sărbători ferice te!

Spre știre. Fiindcă Luni e sărbătoare catolică, și posta e închisă după amiază, am alăturat numărul de Luni al ziarului nostru la numărul de astăzi, care apare ca număr dublu. Numărul proximal foaiet noastre apare Vineri, după sărbători, la orele 4 d. a.

Transacția. În foile oficiale dela Viena și Budapesta au fost publicate legile despre legarea pactului vamal comercial între Austria și Ungaria pe zece ani. Transacția a intrat deci în vigoare cu începerea anului 1908.

Pentru gimnaziul din Brad a intrat la cassa arhidiecezană suma de 5 coroane și 16 fileri, adunată din comuna Cristești, protopresbiteratul Alba-Iulia. A contribuit Ioan Morușca, administ. par. cu 2 coroane, Gherasim Hârbea și Adrian Morușca, cu câte 1 cor., alții cu sume mai mici.

Cadoul de Anul nou. Maiestatea Sa a distins pe ambii miniștri-presidentei, Beck al Austriei și Wikerle al Ungariei, cu ord. Sfântul Stefan, crucea cea mare, ca remunerare pentru punerea în vigoare a legilor transacției.

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiu și subcomisiunile ei țin ședință lunară în 10 Ianuarie nou 1908, la orele 3 d. a. în sala mică a casei comitatense din Sibiu.

† **Iulian Dunajevski,** fost lungă vreme ministru de finanțe în Austria, a decedat în Cracovia, Sâmbătă noaptea, în etate de 85 de ani. A fost înmormântat Marți, în prezența reprezentantului Maiestății Sale și a unui public foarte număr.

Din Boița, comitatul Sibiiului, ni se scrie, că repreștanța comunală de acolo, în ședința ținută în 29 Decembrie n. a adus hotărâre, la propunerea preotului Ioan Dușora, ca să fie rugat comitatul să mute sediul protopretorului cercul dela Cisnădia la Tălmăciu, ori apoi la Sibiu, după ce Cisnădia se afla tocmai la marginea cercului și comunicația e foarte anevoioasă pentru comunele cari aparțin la acest cerc. Ar fi de dorit, ca asemenea hotărâre să iee toate comunele interesate. Și dacă comitatul nu le va încuviința cererea, ceea ce e de prevăzută, să ducă chestia la ministrul de interne, pe calea apelațiunii, unde trebuie să li să facă dreptate.

Ministru bolnav. Ministrul de culte al Saxoniei, Schieben, a fost atins de alienație mentală și a trebuit să fie internat într-o casă de sănătate. În locul său a fost numit alt titular la resortul cultelor.

Socialismul în Banat. La alegerile comunale din Jecea-mare și Gyertyámos, comitatul Torontalului, au învins cu mare majoritate socialiștii în contra proprietarilor. Ambele comune sunt de altcum svăbești.

Inspector suprem de școală a fost numit la Sibiu domnul *Walther Léa*, în locul domnului *Elicher*, trecut la pensie.

„Virradás” e titlul unei gazete noi maghiare, care apare în Budapesta, ca organ central al partidului radical-cetățenesc din țară, în fruntea căruia stă fostul ministru de interne *Kristoffy* și alții, din partidul liberal de odinioară. În numărul prim noua foaie face un expozit al politicii maghiare, și ajunge la concluzia, că viitorul e al partidului radical, care are următoarele puncte de program: Drept electoral universal, politică poporală agrară, executarea cinstită a legii de naționalitate, construcția poporală gratuită, libertate deplină cu privire la dreptul de întrunire și sociere. Scriitorul articolului crede, că cu anul nou se deschide o eră nouă în patria noastră, eră în care se va putea valida și poporul! Să dea Dumnezeu.

Reuniunea română de muzică din Sibiu în adunarea sa generală extraordinară din 5 Decembrie 1907 și-a reconstituit comitetul în chipul următor: Președinte: *Dr. Miron E. Cristea*, asesor consist. Director de muzică: *A. Bena*, dipl. al conserv. din Berlin. Secretar: *Const. Dimian*, licențiat în teol. Casar: *E. Vințelariu*, funcț. la „Albina”. Econom: *Asc. Crișan*, cleric. Archivar: *P. Debu*, cleric. Membrii în comitet: *Iulian Popescu*, casar la „Albina”. *Dr. Tib. Brediceanu*, secretar la „Albina”. *Sofroniu Roșca*, funcț. la „Albina”.

Concert. Domnișoara *Käthe Meltzl de Lomnitz*, violinistă, și dsoara *Louise Gmeiner*, pianistă, vor da un concert Vineri, în 10 Ianuarie n. în sala mare dela Gesellschaftshaus. Ambele artiste au făcut studii înalte de muzică la Berlin și se bucură de un bun renume. Bilete de intrare să capătă cu începere de Marți, 7 Ianuarie, în librăria dlui *George Mauer*, piața mare.

Gazeta de Duminecă, ziarul politic și cultural dela Șimleu (Szalagy-somlyó), atât în urma împrejurării, cât va fi redactat cât să poată de bine, spre folosul poporului nostru, cât și a faptului, că dă abonaților săi 417 premii mari, în valoarea de 1114 cor. (înțe cari două vișele de Șvișera de câte un an) — este cea mai recomandabilă foaie săptămânală pentru popor, preoți, învățători și cărturari. Abonamentul e 6 cor. pe un an. Fiecare număr apare pe 12 pagini. Un abonament la această gazetă e cel mai bun dar de Crăciun.

Camera advocațională din Sibiu s'a constituit Sâmbătă după cum urmează: Președinte *Dr. Hans Bordan*, vicepreședinte *Ioan A. de Freda*, secretar *Dr. Ludovic Kirchgatter*, fise *Dr. Daniel Henrich*, casar *Paul Theil*, membri în comitet: *Dr. Arnold Böck*, *Dr. Albert Arz*, *Dr. Oscar Kaddebo*, *Dr. Adolf Klein*, *Dr. Gustav Krasser*, *Dr. Liviu de Lemény*, *Dr. Octavian Rusu* și *Dr. Felix Schullerus*. Membrii suplenți: *Dr. Cornel Boumgarten*, *Dr. Vasile Dan*, *Dr. Wilhelm Greskovits* și *Dr. Verzár Ferencz*.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: dna *Fani Roșca* n. *Crișan*, văd. notărășită (Albac), fiul său *Emil Roșca*, învățăcel măcelar în Sibiu și *N. Todea*, pract. la „Albina”, dela toți 1 cor. și *Mioara Viorica Tordășianu*, împlinind vârsta de 9 luni, 15 bani.

Daruri de Crăciun săracilor noștri. La apelul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” pentru daruri de împărțit între săracii noștri la Nașterea Mântuitorului I. Cristos au mai dat: membrii familiei Boiu, în amintirea mult regretatului *Z. Boiu*, 10 cor., *N. Bența*, *D. Mohan*, *Romul Popescu*, *I. V. I. Lissai*, *E. Pinciu*, *O. Tobias*, *Dr. Z. Gheaja*, *E. Vințelariu*, *E. Vancu*, *P. Simtion*, toți funcț. la „Albina”, *Octavian Beu*, stud. cl. V gimn., și *George Poponea*, cond. tip. arhidiecezană, fiecare câte 1 cor., *Dr. E. Piso*, adv. 4 cor., *Const. Pop*, *P. Tinou*, funcț. la „Albina”, *N. N.*, *I. Axente*, preot în Boarta, *Aurel Cosciuc*, conduc. școlii econ. consist., *Dr. Ilie Beu*, medic, *Dr. I. Borcia*, *Vic. Păcală*, profesori, *Emil Surdu*, inginer la căile ferate, *Oct. Goga*, secretar I la Asociațiune, fiecare câte 2 cor., *Stefan Lissai*, șef. comp. pens., *Marcel L. Jourca* și *Teodor V. Reșnovean*, pract. la „Albina”, fiecare câte 1 cor., *Dr. N. Bălan*, prof., *Iuliu Enescu*, funcț. la „Albina”, în memoria fratelui său preotul *Iosif Enescu*, câte 3 cor., *Alexandru Lebu*, mare propr., 10 cor., *Il. dnă Ioana Moldovan* 5 cor., *Nic. Todea*, pract. la „Albina” 30 bani, *Camil Piso*, stud. juris 40 bani, *Toma Iancu*, ospătar, 40 bani, *Oct. Goga* 3 rânduri de vestimente, *Dr. G. Proca*, 2 păr. ghete.

În legătură, comitetul Reuniunii aduce la cunoștința publică, că împărțirea darurilor între săracii noștri se va face Duminecă (23 Decembrie v. 1907, 5 Ian. 1908 n.) la ora 3 d. a. în localitățile Reuniunii (strada Bruckenthal Nr. 17).

Lacai remunerați. Cei patru lacai, cari au stat în continuu pe lângă Maiestatea Sa, Monarhul nostru, pe vremea cât a fost bolnav, au fost distinși în ajunul Crăciunului cu suma de 300 coroane, merite și cu câte o mie de coroane. Fe-meile, cari au dat îngrijire Maiestății Sale, au primit câte 300 coroane.

Bucătăria comună din Timișoara, după o existență de vre-o trei luni, lichidată. Are un deficit de 5000 coroane.

Un meteor. Din San-Francisco s'a scrie, că acolo a căzut un meteor mare din ceriu pe o casă, care imediat s'a aprins, apoi a fost aruncată în aer. În casă locuia un Englez, care a fost omorât la moment. Meteorul a intrat apoi în pământ, la o adâncime de șase metri. Peatra e de o mărime uriașă.

Târgul de țară se ține în Sibiu în zilele din 9 până în 15 Ianuarie n. 1908.

S'a sinucis în biserică. Într'un oraș din Italia un cetățean de frunte s'a dus la biserică să se mărturisească. Abia a început preotul să-i adreseze întrebările obișnuite, și nefericitul om a scos cuțitul din buzunar și a început a se împunge cu el. Acum se luptă cu moartea.

Postul de practicant pentru un tânăr absolvent de 6 sau 8 clase gimnaziale, din familie bună, solid și care știe bine și ungurește — e de ocupat cu 1 Februarie 1908. Reflectanții să se ofereze în persoană. *D. B. nuu*, farmacist în Sălște, (Szelistye, Szeben). 1-2

Consemnarea contribuțiilor,

ca răscumpărare a felicitărilor d. Anul-Nou pentru Muzeul „Asociațiunii”.

Confirmăm cu mulțămintă primirea următoarelor contribuții dela P. T. domni: *Iosif Sterca Șuluțu*, președintul „Asociațiunii”, *P. Cosme*, direc. „Albinei” câte 10 cor., *Dr. Vasile Bologa*, director școl., ca răscumpărare a felicitărilor de Anul-Nou și de ziua onomastică 25 cor., *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, *Dr. Liviu Lemény*, avocat, *Pavel Boidea*, protopop militar, câte 10 cor., *Dr. Ilie Beu*, medic, *Octavian Goga*, secretarul „Asociațiunii”, toți din Sibiu, *George Romanul*, protopop d. n. Deva, *Iosif Popescu*, director de bancă din Reghin, *Dr. Octavian Russu*, *Dr. Ioan Fruma*, advocați din Sibiu, fiecare câte 5 cor., *Dr. Atanasie Marienescu*, jude de tablă reg. ung., *Mateiu Voilean*, asesor consistorial, *Stef. Stroia*, protonotar comitatens, *Anast. Boiu*, funcționar de bancă, fiecare câte 4 cor., toți din Sibiu, *Grigorie Marienescu*, oficial din Lipova, *Ioan Vătășan*, *Dr. Dumitru Stefan*, *Emil Verzariu*, *Ioan Rebeaga*, câte 3 cor., *Dominic Rațiu*, *Constantin Pop*, *Iuliu Enescu*, *Petru Tinou*, *Emil Vințelariu*, *Romul Popescu*, câte 2 cor., funcționari de bancă, *Dr. George Proca*, secret. consistorial, *Ioan Zaharia*, subjude în pens., *Stefan Moga*, frazelaar, *Victor Finciu*, contabil la consistor. *Dem. Câmpean*, funcționar consistorial, *N. N.*, *Dr. Tib. Brediceanu*, secretar de bancă, câte 3 coroane, *Romul Simu*, funcționar la Asociațiune,

George Decean, executor regesc, *Lazar Tritean*, asesor consistorial, câte 2 cor., toți din Sibiu, *Simion Sbrăcea*, par. din Toplița 2 cor. Total 178 cor.

Sibiu, 2 Ianuarie 1908.

Președintele Asociațiunii:

Iosif Sterca Șuluțu.

Viață socială.

Petrecere în Brad. Meseriașii români din Brad invită la petrecerea socială împreună cu declamări și cu joc ce o vor aranja în 26 Decembrie v. 1907 (a doua zi de Crăciun) în hotel „Central”. Venitul e destinat pentru înmulțirea fondului de ajutorare a învățăcelilor și sodalilor meseriașii români din Brad și pentru sporirea fondului de zestre pentru fetele sărace harnice ce s'a mărită după meseriași. Intrarea de familie 2 cor. De persoană 1 cor. Începutul la orele 8 și jumăt. seara. Suprasolvirile și contribuțiile se vor cuita publice.

Petrecere în Cetea. Producțiune teatrală, împreună cu dans, va aranja inteligența română din Cetea și jur în ziua de 27 Decembrie v. 1907 (a III-a zi de Crăciun.) În localul școlii din Cetea. Începutul la 7 oare seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. de familie 2 cor. Venitul curat e destinat „Reuniunii economilor din Cetea”. Suprasolvirile să primesc cu mulțămintă și să vor publica. După producțiune dans.

Cărți și reviste.

Revista „Știința și viața bisericească.” Anul I, Nr. 12, pe Decembrie, a apărut cu cuprinsul următor: Desvoltarea istorică a anului bisericesc: *G. Pletosu*. Cuvânt rostit la deschiderea conferinței preoțești a tractului Alba Iulia: *Ioan Terulescu*. Lista membrilor sinodului parohial: *Vasile Gan*. Predică de Crăciun: *N. Cârstea*. Mișcare literară, *S. D. Informațiuni: N. B. Răspuns „Ubirii.”* *D. Curan*. Erori de tipar. Sibiu. Tipariul tipografic arhidiecezan. 1907. Redactor responsabil *Dr. Nicolae Bălan*, profesor seminarial. Prețul 6 coroane la an.

Colecțiunea C. Sfetea Începem să avem și noi editori de cărți. După „Minerva” și alții din București, vine acum dl *C. Sfetea* și începe și dânsul publicarea unei colecțiuni de cărți bune românești. Începutul l a făcut cu tipărirea în broșură a dramei istorice *Despet-Vodă*, în 5 acte și 2 tablouri, una din cele mai frumoase creațiuni artistice ale nemuritorului *Vasile Alexandri*. Drept introducere, dl *Sfetea* spune în prefața următoarele:

„M'am hotărât a edita o colecțiune din scrierile cele mai însemnate ale tuturor scriitorilor noștri de valoare și traducerii conștiențioase după cei mai de seamă autori străini. Încep eu volumul de față „Despet-Vodă” al nemuritorului nostru poet național *Vasile Alexandri*, care e produs după ediția autorului din 1880, astăzi complet epuizată. Voi continua a publica în această colecțiune cu cea mai mare îngrijire pe toți clasicii români, operele generale de merit ale tinerei generațiuni de scriitori de astăzi ce mi-se vor oferi, și din când în când câte o bună traducere de conținut sănătos, moral și instructiv din orice autor străin. Scopul acestei colecțiuni este, de a pune la îndemână tuturor Românilor o serie de cărți bune, tipărite cu grijă în un format potrivit pentru bibliotecă și cu un preț cât se poate mai ieftin. Cred prin această întreprindere să-mi îndeplinesc o datorie de librar editor român față de neamul meu și mă adresez în primul rând publicului cetitor român de pretutindeni, rugându-l de a încuraja încercarea mea. Mai fac un călduros apel tuturor autorilor noștri, de a sprijini întreprinderea mea, pe care mă voi sili să o duc la bun sfârșit după cât mă ajută puterile și mijloacele”

Mame cari își alăptează

înseși copiii, își câștigă foarte repede putere nouă și poartă de viață prin Emulsiunea lui SCOTT. Emulsiunea lui SCOTT e gustoasă, produce apetit și ajută la mistuire,

întărește sănătatea și întărește întregul organism; totodată are și asupra micului copil cea mai favorabilă influență și îi dă o culoare roșie la față, îl face robust; o bucurie dublă pentru părinții iubitori.

7 (276) 3-5

Prețul unei sticle originale C. 2.50.

De cumpărare în toate farmaciile.

Concurs repetit.

Decretându-se prin Ven. ordin consistorial din 5 Decembrie 1906 Nr. 10,988 Bis. filia **Copșa mare** de parohie materă de cl. III, pentru ocuparea aceleia, pe baza rezoluțiunii Preaven. Consistoriu arhidiececan din 18 Septembrie 1907 Nr. 9967 Bis. se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt:

Porțiunea canonică 1 jugăr și 400□ pământ, parte arător, parte fână.

Simbria preoțească: dela 30 familii câte una ferdelă grâu și câte una de cucuruz sfărmat, iar dela 30 familii câte o jumătate ferdelă grâu și o jumătate de cucuruz sfărmat.

Venitele stolare anuale în sumă de 169 cor.

Prestațiuni în zi de lucru și anume: dela 30 familii câte una zi de lucru cu plugul, și dela 30 familii câte una zi de lucru cu palma.

Șase stângini de lemne aduse în curtea parohului.

Concurenții își vor înainta petițiunile cu documentele recerute, subsemnatului oficiu în termenul indicat, și sunt datori a se prezenta în biserică pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Mediaș, 17 Decembrie 1907.

Romul Mircea,
protopresbiter.

Nr. 13247 Bis.—1907.

[361] 1—3

Concurs repetit.

Lângă parohul neputincios Toma Frațes din **Bacifalu** s'a sistemizat un post de capelan cu drept de succesiune.

Parohia este de clasa I.

Pentru ocuparea acestui post de capelan se publică concurs înouit cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei fasonate la coala B. cu ocașiunea întregirii venitelor dela stat și eventualul ajutor din suma destinată pentru capelan.

Suplicele sunt de a se înainta în termenul legal la oficiul protopresbiterial al tractului Brașov.

Sibiu din ședința consistorului arhidiececan ca senat bisericesc, ținută la 11 Decembrie 1907.

Conzistoriul arhidiececan.

Licitațiune.

Comuna bisericească română ortodoxă din **Gârbova**, protopopiatul Mercurei, dă în întreprindere prin licitațiune minuendă **zidirea bisericeii** sale cu suma preliminată de 21,224 cor. 80 fil., *Luni în 7/20 Ianuarie 1908*, la 10 oare a. m. în sala școlii, având oferenții a depune înainte de licitare un vadiu de 10% dela suma de strigare, în bani gata sau în hârtii de valoare.

Pe lângă depunerea vadiului prescris, să primesc și oferte închise înaintate până la ora de licitare.

Licitațiunea să face preste tot, sau parțial: zidăritul, bărdășitul, mășăritul, ferăritul etc. și comitetul alege dintre oferenți pe cine voește.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitare să pot vedea în termenul deschis la subscrisul.

Gârbova (Szászorbó), din ședința sinodului parohial ținută la 9 Decembrie 1907.

Romul Pop,
paroh.

Nr. 661—1907

[359] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa II. din **Mihăleni**, protopresbiteratul Zarand, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate la coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și aștearnă cererile la subsemnatul oficiu protopresbiterial, având a se prezenta în biserică spre a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Brad la 12 Decembrie 1907.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Damian,
protopresb.

Prin **Librăria arhidiececană** se pot procura diferite

ornate bisericești

mustre și specificarea prețului gratis și franco.

„Frăția“ institut de credit și economii

în **Agnita, Szent-ágotha**

primește depuneri spre fructificare:

fără abdicere cu 5%
pe lângă abdicere de 6 luni cu 5½%

Depuneri și ridicări se pot efectua și prin postă pe spesele institutului. Interesele se compută la semestru și darea o plătește institutul.

[352] 3—6

Existent din anul 1850.

Existent din anul 1850.

Hugo Lüdecke

Juvelier, Sibiu. — Piața mare nr. 14

recomandă pentru cadouri prețioase de **Crăciun și Anul nou** depozitul său bogat sortat în **juvele, lucruri de aur și argint**, ornamente moderne și noutăți

în toate prețurile.

Depozit de fabrică în lucruri de argint de **Alphaco și China** și recuise bisericești.

[553] 3—3

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în **Timișoara-Fabric**

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în data ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (146) 8—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuranturi ilustrate gratis.

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui **Anton Dreher A. G.**

în **Köbánya (Steinbruch)**

se recomandă cu inzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 59—

Sibiu — Nagyszeben.

De Crăciun

se pot procura dela **Librăria arhidiececană, Sibiu**, cele mai bune cadouri, ca:

Cărți literare.

Note pentru pian și cant: compozițiunile lui Dima, Vidu, Popoviciu, Bena, Brediceanu, etc. etc.

Foarte recomandabil pentru preoți: „Der neue Bund“, 100 de ilustrațiuni frumos reproduse din Testamentul nou și vechiu. Cor. 3-50.

Recuise de scris etc.

Bilete de vizită și hârtie de epistole moderne.

Creioane frumoase pentru buzunar.

Condeie frumoase pentru domni și dame.

Tot felul de notițe.

Icoana lui Christos, format 8° mare, pictată de Smigelschi, în ramă frumoasă.

Icoanele de Grigorescu, cu și fără rame.

Pentru economii!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însămnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și cailor. Prețul 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii sufer mult de mâncărimea păduchilor, prin care mâncărime sunt reținuți în îngrășarea și desvoltarea lor, ba chiar slăbesc, încât în loc de a li se ridica prețul, chiar perd din valoare. Fiecare econom să întrebuințeze această unsoare. Prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și diferitelor liqueruri. Cine voește a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru a prepara 1 litră — st. 40 fileri. Tot atâta și pentru rachiul de prune, drojzii, slivovită, borovică și altele.

Thea foarte fină și bună. Prețul 1 pachet 20 fil., 1 kg. 3 și 4 cor.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. i cor. 20 fil.

Tinetură contra picioarelor și mânilor înghețate. 70 fileri.

Tinetură contra bătăturilor (ochi de găină). 70 fileri.

Cereți preț-courantul cel mare și-l primiți gratuit.

Toate acestea se capătă la:

Cornel Demeter

[95] 36—52

apotecar în Szászváros, piața școlii Nr. 37.